

Helsingin kaupunki
Lähiöprojekti
Ulla Korhonen-Wälkä
Pirjo Ruotsalainen

7.2.2006

LÄHIÖPROJEKTIN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2005

1. ALKUSANAT

Kaupunginhallituksen vuonna 1996 perustamalla Helsingin lähiöprojektilla on meillä kolmas toimintakausi. Kaupunginhallitus hyväksyi 2.5.2005 projektisuunnitelman kaudelle 2005 - 2007. Lähiöprojektin toiminta on jatkunut Itä-Helsingissä Kontulassa ja Myllypurossa, mutta toiminnan painopiste on siirtymässä Koillis-Helsinkiin, missä Pihlajamäen lisäksi projektin eri kehittämisteemoja on käynnistetty muillakin alueilla.

Lähiöprojektin uudet avaukset Koillis-Helsingissä tähtäävät 1970-luvun lähiöiden arvostuksen nostamiseen. Peruskorjauksiin on tulossa Siltämäki, jossa kaupunkirakenteellisia ja arkkitehtonisia arvoja pyritään vaalimaan kehittämissuunnitelmissa. Tapuli-kaupungissa teemana on ympäristön hoidon lisäksi asuntokannan monipuolistaminen, jotta se vastaisi jatkossakin lapsiperheiden asumistarpeita. Jakomäessä on käynnistetty suunnittelu, joka edistää täydennysrakentamista ja parantaa samalla alueen toimivuutta ja ympäristön viihtyisyyttä. Mikäli valtion lähiöavustus pääkaupunkiseudulle toteutuu, Jakomäki sopisi avustuskohteeksi.

Vuonna 2005 on valmisteltu projektin toiminnan siirtämistä Kontulassa hallintokuntien normaaliksi toiminnaksi. Lähiöprojektin kymmenen toimintavuoden aikana Kontulassa on saatu toteutettua runsaasti asuinalueen toimivuutta ja viihtyisyyttä koskevia parannuksia. Toimintakertomuksessa luodaankin katsaus niihin rakennuskantaa ja ympäristön laatua koskeviin toimenpiteisiin, joiden ansiosta Kontulan ulkoinen ilme on suuresti parantunut. Kontulan myönteinen kehitys jatkuu edelleen, tärkeimmät toimenpiteet tulevat kohdistumaan ostoskeskukseen ja sen lähialueille. Uskoa Kontulan valoisaan tulevaisuuteen antaa alueen asukkaiden ja paikallisten tahojen ennennäkemätön innostus ja kunnianhimo kehittää Kontulasta myös kaupunkikulttuurisesti omaleimainen alue. Tälle aktiivisuudelle ja tulevaisuuden uskolle EU:n Urban-ohjelma on ollut alkusysäyksenä ja taloudellisena tukena.

Tuomas Rajajärvi
Lähiöprojektin puheenjohtaja

Ulla Korhonen-Wälkä
Projektipäällikkö

Sisältö

1. ALKUSANAT

2. Tiivistelmä	3
3. Projektin toimintakausi 2005 -2007 käynnistyi	5
3.1 Toiminta-ajatuksena lähiöiden vetovoiman lisääminen	5
3.2 Lähiöprojektin tavoitteet	6
3.3 Lähiöprojektin organisointia uudistettiin	6
3.4 Lähiöprojektin resursointi	7
3.5 Lähiöprojektin arviointi ja tutkimustyö	7
4. Projektin tavoitteiden toteuttaminen vuonna 2005	8
4.1 Alueen erityispiirteistä vetovoimatekijöitä	8
4.2 Laadukas ympäristö esikaupunkialueille	11
4.3 Turvallinen asuinympäristö kaupungin kilpailutekijäksi	16
4.4 Asukosasallisuus voimavaraksi	18
5. Tiedotus	28
6. Uudistunut Kontula – tuloksia lähiöprojektin 10 vuoden toiminnasta	30

LIITTEET

Liite 1	Lähiöprojektin johtoryhmän jäsenet Lähiöprojektin alueellisen työn ohjausryhmä	40
Liite 2	Lähiöprojektin organisaatio	41

2. TIIVISTELMÄ

Kaupunginhallituksen 2.5.2005 hyväksymässä lähiöprojektin projektisuunnitelmasa 2005 – 2007 määritellään projektin päämääräksi lähiöiden vetovoimaisuuden parantaminen. Projektin visiona on ”Viihtyisät ja turvalliset esikaupungit lapsiperheille”, millä halutaan korostaa monipuolisen asukasrakenteen merkitystä kaupungin elinvoimaisuudelle ja turvallisuudelle.

Hyväksyessään projektisuunnitelman kaupunginhallitus nimitti myös lähiöprojektille uuden johtoryhmän ja sen puheenjohtajaksi virastopäällikkö Tuomas Rajajärven kaupunkisuunnitteluvirastosta. Projektipäällikkönä on arkkitehti Ulla Korhonen-Wälmä kaupunkisuunnitteluvirastosta.

Lähiöprojektin resursointi tapahtuu pääosin hallintokuntien talousarvioiden puitteissa. Hallintokunnat vastaavat myös projektin henkilöstöstä. Hallintokuntien investointirahoitus palvelutilojen ja ympäristön parannuksiin oli vuonna 2005 noin 2,2 M€. Sen lisäksi investointeihin saatiin tukea kaupungin lähiörahostosta noin 2,0 M€. Investoinnit koskevat Pihlajamäkeä, Myllypuroa, Kontulaa, Itäkeskusta ja Vesalaa.

Lähiöprojektilla oli vuonna 2005 käytössä 465 000 € toimintarahaa hallinointiin ja alueelliseen toimintaan, kuten lähiöasemien toimintaan asukastiloina, kumpu-panuushankkeisiin, perhetyöhön, lähiöliikuntaan, ympäristön hoitoon ja siisteyteen sekä parannusten suunnitteluun.

Lähiöprojekti keskittyy neljään päätavoitteeseen, joita toteutetaan valikoiden tietyillä alueilla, joillakin kaikkia ja joillakin vain yhtä tai kahta tavoitetta. Projektin tavoitteet ovat: (1) Alueen erityispiirteistä vetovoimatekijöitä, (2) Laadukas ympäristö esikaupunkialueille, (3) Turvallinen asuinympäristö kaupungin kilpailutekijäksi ja (4) Asukasosallisuus voimavaraksi.

Erityisinä vetovoimatekijöinä jatkettiin lähiöiden modernin arkkitehtuurin suojelua. Pilottihankkeena oli suojelukaava Pihlajamäkeen, mikä on ensimmäinen kaavalla suojeltava 1960-luvun aluekokonaisuus. Uutena kohteena aloitettiin kehittämissuunnitelmien laadinta 1970-lukua edustavalle Siltamäelle. Koillisten esikaupunkien yhteistä vahvuutta, Vantaanjokivarren ulkoilualuetta kehitettiin Pikkukosken uimarannan parannuksilla.

Omaleimaisuutta ja vetovoimaa lisättiin myös täydennysrakentamisella ja sen suunnittelulla. Kontulassa valmistui ja oli rakenteilla yhteensä viisi uutta asuintaloa. Vuonna 2005 ideoitiin Kontulan ostoskeskuksen alueelle täydennysrakentamista ja ympäristönparantamista. Myllypuron keskustan uudistusta edistivät asuintonttien varaukset, jotka mahdollistivat rakennushankkeiden suunnittelun. Myös Pihlajamäkeen ideoitiin uusia pientaloja suojelun ehdoin. Uutena hankkeena suunniteltiin Tapiolikaupungissa perheasuntoja puiston äärelle.

Laadukas ympäristö muodostuu hyväkuntoisesta rakennuskannasta ja julkisen kaupunkitilan ja viheralueiden tasosta. Peruskorjauksen edistämiseen ei enää ole käytettävissä uusia valtion korjausavustuksia, mutta aikaisempien vuosien päätösten nojalla avustuksia on vielä maksettu. Niiden mukaan arvioituna Kontulan, Mylly-

puron ja Pihlajamäen asunto-osakeyhtiöissä tehtiin vuonna 2005 peruskorjauksia 5,8 M€n arvosta. Myllypurossa valmistui 11 uutta hissiä ja Kontulassa oli 11 hissien hanke vireillä. Pihlajamäen suojelukaavoitukseen liittyen laadittiin korjaustapaohjeita taloyhtiöille.

Ostoskeskusten kehittäminen jatkui vuonna 2005. Myllypuron uuden palvelukeskuksen toteutus siirtyi askeleen eteenpäin kaupungin ja rakennuttajatahojen tehtyä ehdollisen tontinvaraussopimuksen. Kontulan ostoskeskuksen kehittäminen eteni monella tasolla sekä nykyisen rakennuskannan peruskorjauksena (nuorisotalon peruskorjaus valmistui, metroaseman hankesuunnitelma hyväksyttiin ja uimahallin peruskorjaussuunnitelma valmistui) että tulevaisuuteen suuntautuvana ideasuunnitteluna. Merkittävää oli, että ostoskeskuksen omistajayhtiöt itse käynnistivät suunnittelun ympäristön parantamiseksi. Pihlajamäessä ostoskeskuksen kehittämisen periaatteet olivat neuvotteluvaiheessa kaupungin ja omistajatahojen kesken. Uutena lähiökeskustojen kehittämiskohteena laadittiin suunnitelma Jakomäen liikuntapuiston ja koulujen alueen kunnostamiseksi. Työtä jatketaan vaiheittain koko Jakomäen keskustan alueella.

Merkittävimmät valmistuneet ympäristöparannuskohteet olivat Myllypurossa koulu- pihan parannus, Kontulassa uusi Asukaspuisto vanhusten ja perheiden kohtaamispaikaksi, Pihlajamäessä Kiillepuiston kunnostus 1960-luvun henkeen ja Pikkukosken uimarannan uusi sauna/huoltorakennus ja ympäristön parannus. Ympäristön hoidossa keskityttiin asukkaiden toiveina olleeseen kasvillisuuden hoitoon ja uudistukseen Tapulikaupungissa ja Kontulassa.

Turvallisuus oli lähiöprojektissa esillä sekä periaatteellisina että käytännön toimina. Projekti korosti Helsingin turvallisuusstrategiaa laativalle työryhmälle segregoitumista ehkäisevän asuntopolitiikan merkitystä ja uusien toimintatapojen etsimistä häiriöiden vähentämiseksi ostoskeskuksissa sekä julkisen kaupunkitilan hoidon vaikutusta turvallisuuden tunteeseen. Sosiaalitoimen, tietokeskuksen ja lähiöprojektin yhteistyönä käynnistettiin selvitys ostoskeskusten häiriöihin puuttuvista työtavoista. Käytännön toimintaa oli mm. Pihlajamäen Ostarin Onni- projektissa ja Kontulan Aamuklubi-toiminnassa. Turvallisuus-temaan liittyi myös Pihlajamäen alueen Turvataito-koulutus, joka lisää lasten valmiuksia toimia vaaratilanteissa. Asukkaiden omista turvallisuusprojekteista saatiin lisätietoa turvattomiksi koetuista paikoista.

Asukasosallisuuden ja asukastoiminnan aktiivisuus paransivat julkisuuskuvaa erityisesti itäisissä lähiöissä, missä toimijatahot ovat vahvasti verkostoituneet, löytäneet monipuolisia kumppaneita ja saaneet EU:n Urban-ohjelman tukea monien omien hankkeiden toteutukseen. Asukkaat itse tekivät omia alueitaan myönteisesti tunnetuiksi järjestämällä lukuisia tapahtumia ja tempauksia, juhlimalla merkkipäiviä, julkaisemalla kirjoja ja aluelehtiä, parantamalla tiedonvälitystä internetissä ja ottamalla aktiivisesti kantaa aluetta koskeviin hankkeisiin. Lähiöprojektilla oli näissä hankkeissa kumppanin rooli.

Alueellinen verkostoituminen näkyi myös kaupungin hallintokuntien välisenä yhteistyönä tai kumppanuutena, joissa oli mukana paikallisia toimijoita. Tällaisia aktiivisesti toimivia ja uusia työtapoja etsiviä kumppanuusverkostoja oli mm. Pihlajamäen alueella, Tapulikaupungissa ja Myllypurossa, jossa käynnistettiin viranomais- ja

asukastahot yhdistävä ”Hyvä Myllypuro”-aluetyöryhmä. Kontulan keskeiset järjestöt muodostivat yhteistyötä koordinoimaan Kontukeskuksen.

Kontulan lähiöasema on alueella tärkeä asukastoimintatila ja verkostojen ylläpitäjä. Vuonna 2005 valmisteltiin sen toiminnan siirtämistä sosiaaliviraston vakinaiseksi toiminnaksi kumppanuustilana. Pihlajamäen lähiöasema siirtyi väljempiin tiloihin, mikä mahdollistaa myös sen toiminnan kumppanuustilana. Vuonna 2005 alkoi Itäkeskuksen Iso-Antin uuden puistorakennuksen rakentaminen. Lähiöprojekti tuki sen toiminnan kehittämistä kaikkia asukkaita palvelevaksi asukaspuistoksi.

Lähiöprojekti tuki Pihlajamäen, Tapulikaupungin, Kontulan ja Myllypuron ryhmätyöpainotteisia perhetyön muotoja, jotka käsittävät useita toiminnallisia pienryhmiä, leirejä ja retkiä yhteisten myönteisten kokemusten ja vertaistuen saamiseksi arkivanhemmuudessa. Ryhmiä oli esimerkiksi murrosikäisten tai pienten lasten vanhemmille, lastensuojelun asiakasperheille ja yläasteikäisille tytöille. Ryhmätoiminnan kokemuksia hyödynnetään Heikki Waris Instituutissa kehitettäessä lastensuojelun työmuotoja.

Lähiöliikunnassa painopisteenä olivat edelleen terveysliikunnan edistäminen ja liikuntaa harrastamattomien pienryhmien liikuttaminen yhteistyössä hallintokuntien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Liikuntaviraston seniorivuoden teeman mukaista liikuntaa lisättiin kaikissa lähiöissä. Liikuntaneuvontaa ja vertaisohjaajatoimintaa kehitettiin. Lähiöliikunta laajeni vuonna 2005 koskemaan myös Jakomäkeä. Kannustusta ja ohjausta terveysliikuntaan annettiin lukuisissa eri lajeissa tuntiohjaajien, vertaisohjaajien tai lähiöliikuttajien vetämissä ryhmissä. Lähiöliikunnan tuoma toimintamahdollisuus, uusien kokemusten tarjoaminen ja ohjaus terveisiin elämäntapoihin oli tärkeä tuki esim. kuntoutuspalveluja antaville hallintokunnille. Liikunta- ja terveysneuvonnassa esiteltiin kaupungin liikuntapalveluja ja –paikkoja ja järjestettiin retkiä ja tutustuttiin moniin liikuntalajeihin. Lähiöliikunnan lempilapsi, sauvakävely sai erityistä näkyvyyttä MM-kisojen aikana toteutetuissa sauvakävelyklinikoissa, joita jatkettiin syksyn aikana eri puolilla kaupunkia.

Toimintakertomuksessa tarkastellaan lisäksi lähiöprojektin toiminnan näkyvyyttä mediassa, erityisesti aiheita, jotka ovat ylittäneet valtakunnallisen median uutiskynnyksen. Projektin internet-sivuilla julkaistiin uutisia toiminnasta viikoittain. Sivuille lisättiin myös ruotsin- ja englanninkieliset osiot.

3. PROJEKTIN TOIMINTAKAUSI 2005 – 2007 KÄYNNISTYI

3.1 Toiminta-ajatuksena lähiöiden vetovoiman lisääminen

Kaupunginhallitus hyväksyi 2.5.2005 Helsingin lähiöprojektin projektisuunnitelman kaudelle 2005 - 2007. Lähiöprojektin toiminta-ajatuksena on lähiöiden vetovoimaisuuden parantaminen. Lähiöt nähdään omaleimaisina kaupunginosina, joilla on paikkansa ja arvonsa Helsingin kasvussa pääkaupunkina, asuntopolitiikan linjausten ja aikansa arkkitehtuurin kuvastajana.

Projektin visiona on ”Viihtyisät ja turvalliset esikaupungit lapsiperheille”. Projektin päämääränä on saada lähiöt eli esikaupunkien kerrostaloalueet vastaamaan lapsiperheiden asumistavoitteita. Monipuolinen ja tasapainoinen asukasrakenne pitää lähiöt ja kaupungin elinvoimaisena, mikä on myös turvallisuuden varmin tae.

3.2 Lähiöprojektin tavoitteet

Lähiöprojekti keskittyy neljään päätavoitteeseen, joita toteutetaan valikoiden tietyillä alueilla, joillakin kaikkia ja joillakin vain yhtä tai kahta tavoitetta.

Projektin tavoitteet ovat: (1) Alueen erityispiirteistä vetovoimatekijöitä, (2) Laadukas ympäristö esikaupunkialueille, (3) Turvallinen asuinympäristö kaupungin kilpailutekijäksi ja (4) Asukasosallisuus voimavaraksi.

Aikaisemmilla toimintakausilla projektialueet ovat olleet pääosin 1960-luvun alueita. Nyt on ajankohtaista kiinnittää huomiota myös 1970-luvun alueisiin, koska ne ovat tulleet peruskorjausikään ja ympäristö on kunnostuksen tarpeessa. Muuttuva ikärakenne heijastuu myös palveluihin ja asukastoiminnan tarpeisiin. Toimintakaudella 2005 - 2007 painotetaan koillisia esikaupunkeja, jossa jo mukana olleen Pihlajamäen lisäksi toiminta kohdistuu Tapulikaupunkiin, Siltämäkeen ja Jakomäkeen. Aikaisempien itäisten projektialueiden toimintaa siirretään hallintokuntien normaaliksi toiminnaksi, vuonna 2005 Kontulassa.

3.3 Lähiöprojektin organisointia uudistettiin

Hyväksyessään lähiöprojektin projektisuunnitelman kaupunginhallitus nimitti myös projektille uuden johtoryhmän. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii virastopäällikkö Tuomas Rajajärvi kaupunkisuunnitteluvirastosta. Muut johtoryhmän jäsenet ovat talous- ja suunnittelukeskuksesta, kaupunkisuunnitteluvirastosta, kiinteistövirastosta, rakennusvalvontavirastosta, rakennusvirastosta, sosiaalivirastosta ja EU:n Urban-ohjelmasta. (Liite 1) Projektin käytännön toiminnasta ja hallinnosta vastaa projektipäällikkö Ulla Korhonen-Wälkä kaupunkisuunnitteluvirastosta.

Johtoryhmän lisäksi projektilla on alueellisen työn ohjausryhmä, joka valmistelee mm. alueellisia hankkeita ja yhteistyötä sekä seuraa projektin toimintarahan käyttöä. Ohjausryhmässä on edustajia sosiaalivirastosta, liikuntavirastosta, rakennusvalvontavirastosta ja rakennusvirastosta.

Projektin toimintaan kytkeytyvät mukaan hyvin monet kaupungin hallintokunnat ja alueelliset toimijatahot. Näistä koostuva projektiverkosto osallistuu hankkeiden valmisteluun, yhteisiin koulutustilaisuuksiin, tutustumisretkiin tms. Vuonna 2005 järjestettiin tutustumisretki Myllypuron ajankohtaisiin parannushankkeisiin ja koulutusta hankkeiden tuotteistamisesta.

3.4 Lähiöprojektin resursointi

Lähiöprojektin resursointi tapahtuu pääosin hallintokuntien talousarvioiden puitteisissa. Kaupunkisuunnitteluviraston lisäksi sosiaalivirasto, liikuntavirasto, rakennusvalvontavirasto ja talous- ja suunnittelukeskus ovat asettaneet henkilöstöä projektin toimintaan. Henkilöstömäärässä ei ole tapahtunut muutoksia. Lisäksi hallintokuntien henkilöstöä osallistuu projektin toimintaan eri tavoin. Käyttökustannukset olivat vuonna 2005 vuoden 2004 tasoa, noin 0,75 M€. Hallintokunnat osallistuvat myös vuokra- ja toimintakulujen kustannuksiin.

Palvelutilojen perusparannusta ja ympäristönparannusta koskeva hallintokuntien investointirahoitus oli vuonna 2005 noin 2,2 M€. Sen lisäksi investointeihin saatiin tukea kaupungin lähiörahostosta noin 2,0 M€. Investoinnit koskevat Pihlajamäkeä (ml. Pikkukoski), Myllypuroa, Kontulaa, Itäkeskusta (Iso-Antin puistorakennus) ja Vesalaa (projektin aikana käynnistynyt Aarrepuisto).

Lähiöprojektilla oli vuonna 2005 käytössä 465 000 € toimintaraha hallinnointiin ja alueelliseen toimintaan. Toimintarahaa käytettiin lähiöasemien toimintaan asukastiloina, asukasyhteistyöhön ja kumppanuushankkeisiin, perhetyöhön, lähiöliikuntaan, lähiöarkkitehtien toimintaan, ympäristön hoitoon ja siisteyteen sekä parannusten suunnitteluun. Lähiöprojektin toimintarahaa käyttö oli delegoitu hallintokuntien käyttöön seuraavasti: kaupunkisuunnitteluvirasto 166 540 €, rakennusvirasto 70 160 €, rakennusvalvontavirasto 14 000 €, liikuntavirasto 50 000 € ja sosiaalivirasto 164 300 €.

Sosiaalitoimella oli vuonna 2005 varhaisen tuen erityisrahoitusta lähiöprojektin alueilla noin 70 000 € palkkakuluihin lapsiperheille kohdistuviin palveluihin. Itä-Helsingissä toteutettavien hankkeiden budjetti vuosina 2005-2008 on yhteensä 230 000 euroa.

Myllypuron ja Kontulan alueille on kohdistunut merkittävää lisärahoitusta EU:n Urban II-ohjelmasta. Urban-ohjelman hankkeita ja rahoitusta selostetaan tarkemmin Urban-ohjelman toimintakertomuksessa.

3.6 Lähiöprojektin arviointi ja tutkimustyö

Lähiöprojektin seuranta ja arviointi on tapahtunut Helsingin tietokeskuksen vetämänä koko projektin ajan. Kahdelta edelliseltä toimintakaudelta on julkaistu omat arviointiraportit. Myös toimintakausi 2005 – 2007 tullaan arvioimaan tietokeskuksen johdolla.

Helsingin lähiöiden kehitystä kuvaavaa tutkimustyötä on tietokeskuksessa jatkettu vuonna 2005. Työ perustuu moniin väestöä, asumista ja sosiaalista kehitystä kuvaaviin tilastotietoihin. Tässä tilastoaineistoon perustuvassa seurannassa ovat mukana lähiöprojektin toiminta-alueet, EU:n Urban-ohjelman alueet ja vertailulähiöitä eri puolilta kaupunkia.

Tietokeskuksen, sosiaaliviraston ja lähiöprojektin yhteistyönä käynnistettiin vuonna 2005 tutkimus erilaisista päihdetyön tavoista, joilla pyritään vähentämään lähiökes-

kuksien turvattomuuden tunnetta aiheuttavaa häiriökäyttäytymistä. Tutkimus valmistuu vuonna 2006.

4. PROJEKTIN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN VUONNA 2005

4.1 ALUEEN ERITYISPIIRTEISTÄ VETOVOIMATEKIJÖITÄ

Lähiöiden asukkaat, kuten asukkaat kaikissa kaupunginosissa, haluavat kokea asuinalueensa omaleimaisena ja olla ylpeitä sen ainutlaatuisuudesta. Lähiöprojektissa on koko sen toimintakauden ajan tehty tunnetuksi lähiöiden erityispiirteitä. Tällaisia vahvuuksia ovat esim. Pihlajamäen ja Siltamäen kulttuurihistorialliset ja arkkitehtoniset arvot, Myllypuron erinomaiset liikuntamahdollisuudet tai Kontulan liikuntapaikat, puistot ja nuoriso- ja populaarikulttuuri. Vuonna 2005 lähiöprojektin toiminnassa painopisteinä on ollut koillisten alueiden erityispiirteiden vahvistaminen. Vantaanjokivarren ulkoilualue on vetovoimatekijä, joka yhdistää useita koillisia kaupunginosia.

4.11 Kaupunkirakenteelliset arvot tunnetuksi ja kehittämisen pohjaksi

Modernin arkkitehtuurin suojelua Pihlajamäessä ja Siltamäessä

Pihlajamäen kulttuurihistorialliset arvot ovat olleet projektissa esillä jo useita vuosia. Vuonna 2005 on edelleen valmisteltu suojeluasemakaavaa Pihlajamäen 1960-luvulla rakennetulle osalle. Kyseessä on ensimmäinen suojeltava 1960-luvun aluekokonaisuus, yksittäisiä 1960-luvun rakennuksia on suojeltu asemakaavalla. Perusteluna kaavalliselle suojelulle ovat viime vuosina laaditut inventoinnit ja Pihlajamäen sisältyminen merkittäviin kulttuurihistoriallisten alueiden luetteloihin (DoCoMoMo, Valtakunnallisesti arvokkaat aluekokonaisuudet, Helsingin yleiskaava 2002). Asemakaavamääräyksiin tullaan suojelemaan paitsi rakennuskantaa myös arvokkaita maisematiloja. Kaavaan liittyy lisäksi taloyhtiöille suunnatut korjaustapaohjeet.

Vuoden 2005 uutena kohteena on aloitettu kehittämissuunnitelmien laadinta Siltamäen kerrostaloalueelle. Siltämäki sisältyy Helsingin yleiskaava 2002:n kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin alueisiin. Alue on rakennettu 1970-luvulla ja se on ainutlaatuinen yhtenäisen arkkitehtuurinsa ja rakentamistapansa vuoksi. Alue on tulossa lähiaikoina peruskorjausikänsä ja tavoitteena onkin luoda ohjeisto alueen kehittämiselle ja korjauksille.

Pihlajamäessä ja Siltamäessä ovat kyseessä modernin arkkitehtuurin suojelun pilotihankkeet. Helsingin rakennuskannasta suuri osa on rakennettu juuri 1960- ja 1970-lukujen lähiöihin, joilla ei yleensä ole nähty olevan kaupunkirakenteellisia arvoja. Pihlajamäen suojelukaavoitus ja sitä pohjustaneet tutkimukset ovat avanneet keskustelua myös teoreettisella tasolla modernin arkkitehtuurin suojelun tavoitteista ja keinoista.

Vetovoimaa Vantaanjoen ulkoilumahdollisuuksista

Koillisten esikaupunkien yhteinen suuri vahvuustekijä on Vantaanjokivarren ulkoilu-alue, tärkeä osa Helsinki-puiston kokonaisuutta. Jokivarren vaikutuspiirissä ovat koillisten esikaupunkien monet kerrostaloalueet, joille on etua virkistysalueen myönteisistä imago vaikutuksista. Tästä syystä lähiöprojektissa nähdään tärkeäksi kehittää Vantaanjoen virkistyspalveluja, erityisesti Pikkukosken alueella, missä niiden käyttäjinä ovat paitsi Veräjämäen myös Pihlajamäen, Savelan, Pihlajiston ja uuden Viikinmäen asukkaat.

4.12 Uutta vetovoimaa täydennysrakentamisella

Asuinalueiden vetovoimaisuuden perustana ovat sen omat paikalliset ominaisuudet. Omaleimaisuutta ja vetovoimaa voidaan myös tietoisesti lisätä monipuolistavalla ja laadukkaalla täydennysrakentamisella. Samalla voidaan monipuolistaa asuntokantaa ja tasapainottaa asuinalueiden elinkaareen väistämättä kuuluvaa asukkaiden ikärakenteen yksipuolistumista. Vuonna 2005 projektin alueilla täydennysrakentaminen on ollut ajankohtaista sekä ideasuunnittelu- ja kaavoitusvaiheessa että konkreettisenä rakentamisena.

Täydennysrakentamisen edistämiseksi kaupunginvaltuusto vahvisti 8.6.2005 periaatteet, joiden mukaan tontin vuokralainen saa korvausta täydennysrakentamisen tuomasta arvonnoususta. Kiinteistölautakunta hyväksyi 13.12.2005 korvausta koskevat soveltamisohjeet. Yleisperiaatteena on, että kaupunki maksaa tontin vuokralaiselle 1/3 kaavoituksen tuomasta kohtuullisesta nettoarvonnoususta.

Rakentamista ja suunnittelua Kontulassa

Kontulassa on viime vuosina toteutettu useita pieniä rakennushankkeita. Vuonna 2005 valmistui Tanhuantielle kaksi uudisrakennusta, joissa on yhdistetty samoihin rakennuksiin 2-tasoisia perheasuntoja ja pienempiä kerrostalohuoneistoja. Asunnot ovat omistusasuntoja. Toinen täydennysrakentamisen kohde käsittää kolme kerrostaloa, jotka ovat hallintamuodoltaan vuokra- ja asumisoikeusasuntoja. Talot ovat rakenteilla ja valmistuvat ensi vuonna. Samassa yhteydessä rakennettiin myös uudet liiketilat lähikaupalle, joka on jo avannut ovensa.

Suunnitteluvaiheessa on Kontulan nykyinen vanhustenkeskus. Se ja siihen liittyvä asuinrakennus puretaan ja korvataan uudisrakennuksella. Uudelle palvelukeskukseksi on laadittu asemakaava ja sen hankesuunnitelma on hyväksytty. Samassa yhteydessä on kaavoitettu myös rakentamismahdollisuus kahdelle uudelle asuinrakennukselle.

Kontulan kehittämisenäkymille on erittäin tärkeä selvitystyö, jota vuoden 2005 aikana on tehty ostoskeskuksen ja sen lähialueen täydennysrakentamismahdollisuuksista. Alueelle on tutkittu uusien asuntojen ja palvelujen sijoittamista. Kehittämisperiaatteet valmistuvat vuoden 2006 aikana.

Myllypuro nuortuu ja uudistuu

Myllypuron länsilaidalla uusi Hallainvuoren tiivis pientaloalue on lähes kokonaan rakennettu. Alueen omistusasuntovaltaisuus ja lapsiperheiden määrä on havaittavissa myös Myllypuron asukasrakenteessa. Mielenkiintoisia ovat neljän perheen omatoimirakentamisena toteutetut pientalot.

Myllypuron keskustassa ensimmäisenä täydennysrakentamiskohteena toteutuu vanhusten palvelutalo Helykodin lisärakennus, jossa rakennussuunnittelu on meillä. Tontin varaukset on tehty kiinteistölautakunnassa kolmen tontin osalta ja yhdestä on pidetty tontin luovutuskilpailu. Sen tulokset ratkeavat vuoden 2006 alussa. Myllypuron keskusta tulee täydentymään uusilla omistusasunnoilla.

Suunnitelmat uudesta Myllypuron puukaupungista ovat herättäneet asukaiden keskuudessa paljon keskustelua puolesta ja vastaan. Hanke on etenemässä, kansainvälisen arkkitehtuurikilpailun voittaneeseen ehdotukseen perustuva asemakaava on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa.

Myllypuron uudistuminen ja täydentyminen tulee jatkumaan vielä Kehä I:n itäpuolella. Helsingin Energian nykyiselle varikkoalueelle ja nykyisten pientaloalueiden reunoille valmistellaan asemakaavaa.

Uudisrakentamista suojelun ehdoin Pihlajamäessä

Pihlajamäen suojelukaavoituksen yhteydessä on ideoitu myös pientalorakentamista vajaastikäytetyillä pysäköinti- ja liikerakennusten tonteilla. Pihlajamäen 1980-luvulla rakennulla osalla on ollut rakentamaton tontti, johon nyt rakennetaan nuorisotasuntoja.

Perheasuntoja puiston äärelle Tapulikaupungissa

Tapulikaupunki on lähiöprojektin toimintakauden 2005-07 uusia kohdealueita. Alueella on useita tyhjiä yleistenrakennusten tontteja, joille on ideoitu uusia kerros- ja pientaloja. Tiiviille pientalorakentamiselle tarjoavat mahdollisuuksia myös eräät vähän käytetyt viheralueet ja ylileveät katualueet. Täydennysrakentamisen ideasuunnitelman tavoitteena on monipuolistaa aluetta puiston ääreen sijoittuvilla perheasunnoilla ja parantaa palvelujen kysyntää sekä luoda alueen keskeisiin osiin uutta kaupunkikuvallista ilmettä ja lisätä siten koko alueen viihtyisyyttä ja vetovoimaa.

4.13 Lähiöt esiin kumppaneiden kanssa

Lähiöiden kehittämisen parhaat tulokset saavutetaan monien eri tahojen yhteistyöllä. Kaupungin ulkopuolisten kumppaneiden panos voi tuoda lisää ideointia, kokemusta ja resursointia. Kaupungin ulkopuolisten toimijoiden kautta kehittämishankkeet voivat saada myös lisää näkyvyyttä.

Alusta alkaen projektin toiminnassa on ollut usein mukana erilaisia asukas- ja järjestökumppaneita. Esim. lähiöliikunnassa kumppaneiden panos ryhmien vetäjinä, tapahtumien järjestäjinä ja mainostajina on korvaamaton. Samoin yhteistyötä on jatkuvasti seurakunnan ja eri järjestöjen kanssa nuoriso- ja sosiaalitoimen työssä, kuten maahanmuuttajien kanssa tapahtuvassa toiminnassa ja perhetyössä. K aupungin ulkopuolisten kumppaneiden liittäminen ympäristöparannukseen on ollut vähäisempää.

Kansainvälistä suojelututkimusta Pihlajamäessä

Pihlajamäen modernin arkkitehtuurin suojelu on esimerkkialueena mukana kansainvälisessä MARC 2006 tutkimus- ja kenttätöyöhankeessa. Hanke on saanut EU:n rahoitusta. Vuonna 2005 alkanut tutkimusosa koskee betonijulkisivujen korjausmenetelmiä ja sen vetäjänä on Tampereen teknillinen korkeakoulu ja kumppaneina Helsingin ja Göteborgin teknilliset korkeakoulut, rakennussuojelujärjestö ICCROM sekä Alvar Aalto Akatemia ja museovirasto. Kansainvälinen kenttäkurssi toteutetaan kesällä 2006.

Puurakentamisen kehittämistä Pihlajamäessä

Helsingin teknillisen korkeakoulun arkkitehtuuriosaston puustudio oli kumppanina Pikkukosken sauna/huoltorakennuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Puustudion opiskelija Tatu Korhonen laati rakennuksen suunnitelmat opinnäytteenään. Saunaan käytettiin Pihlajamäestä puretun vanhan asuintalon hirsistä. Hirsiosan rakentaminenkin tapahtui opiskelijavoimin. Sauna valmistui vuonna 2005.

4.2 LAADUKAS YMPÄRISTÖ ESIKAUPUNKIALUEILLE

4.21 Peruskorjauksella rakennuskanta kuntoon

Peruskorjaus- ja hissiavustusten käyttö

Peruskorjauksen edistämiseen lähiöprojektilla ei enää ole käytettävissä suoranaista taloyhtiöille osoitettavaa rahoitustukea, kuten oli aikaisemmillä projektikausilla. Aikaisempien vuosien päätösten nojalla valtion peruskorjausavustusta saivat vielä muutamat asunto-osakeyhtiöt, joissa peruskorjaus jatkui vuoden 2005 aikana. Avustusten perusteella arvioiden asuntoyhtiöt tekivät peruskorjauksia Kontulassa, Vesalassa, Myllypurossa ja Pihlajamäessä vuonna 2005 noin 5,8 M€:n arvosta.

Asunto-osakeyhtiöiden korjauskustannukset lähiöprojektin alueilta ja ajalta 1996-2005 (M€)

alue	1996-1999	2000-2003	2004-2005	yhteensä
Pihlajamäki		5,05	1,95	7,00
Pihlajisto	1,63	4,52	2,86	9,01
Myllypuro	5,91	6,13	2,91	14,95
Kontula	10,57	12,07	4,59	27,23
Vesala		0,50	0,05	0,55
Vuosaari	11,54	10,56		22,10
Yhteensä	29,65	38,83	12,36	80,84

(laskelma pohjautuu myönnettyihin avustuksiin, jotka ovat 10 % hyväksytyistä kustannuksista)

Valtion peruskorjaustuen tärkein muoto on nykyisin hissiavustus. Valtion ja kaupungin suuresta tuesta huolimatta, 60 % kustannuksista, hissien rakentamispäätöksiä syntyy hitaasti asunto-osakeyhtiöissä. Vuonna 2005 lähiöprojektin alueilla hissejä rakennettiin kahdessa taloyhtiössä (11 uutta hissiä) Myllypurossa. Lisäksi Kontulassa on suunnitelmassa 11 uuden hissien rakentaminen.

Lähiöprojekti on toiminut yhteistyössä kaupungin hissiprojektin kanssa ja selvittänyt hissien rakentamismahdollisuuksia erityisesti Myllypuroon ja Tapulikaupunkiin, missä hissien rakentamiselle eivät rakennussuojelunäkökohdat ole suurena haasteena. Pihlajamäessä pari vuotta sitten toteutetut uudet hissit eivät olleet tyydyttäviä arkkitehtuurin ja rakennussuojelun kannalta. Vuonna 2005 tehtiin näissä taloissa asukaskysely käyttäjänäkökulmasta. Sen mukaan asukkaat ovat hisseihin tyytyväisiä ja painottavat käyttömukavuutta, eivät ulkonäköä.

Korjaustapaohjeita taloyhtiöille

Peruskorjauksen edistämiseksi lähiöprojekti on vuonna 2005 keskittynyt korjaustapaohjeiden laatimiseen. Pilottihankkeena on Pihlajamäki, joka teollisen betonirakentamisen edelläkävijänä on sikälikin mielenkiintoinen, että sen rakennuksissa on käytetty hyvin erilaisia rakennustapoja, kuten sandwich-elementtejä tai Leca- tai Siporex-harkkoja yhdistettynä betoniin. Pihlajamäen korjaustapaohjeet käsittävät siten useita tyypillisiä 1960-luvun rakentamistapoja. Ohjeet liittyvät Pihlajamäen suojelekaavoitukseen, joten niiden tavoitteena on antaa korjausvaihtoja, jotka eivät turmele 1960-luvun arkkitehtuurin arvoja. Korjaustapaohjeiden valmistelu on tehty kaupunkisuunnittelu- ja rakennusvalvontaviraston yhteistyönä ja valmistelussa on kuultu myös ulkopuolisia asiantuntijoita.

4.22 Lähiökeskustoille vetovoimaa

Ostoskeskusten kehittäminen on lähiöprojektissa tärkeimpiä tavoitteita. Vuonna 2005 ajankohtaisia ovat olleet Myllypuron, Kontulan ja Pihlajamäen ostoskeskusten kehittämishankkeet.

Myllypuron uusi palvelukeskus askeleen eteenpäin

Myllypurossa uuden palvelukeskuksen ja uusien asuntojen toteuttamiseksi kaupunki on tehnyt ehdollisen tontinvaraussopimuksen Citycon Oyj:n, YIT rakennus Oy:n ja Nordea henkivakuutus Suomi Oy:n kanssa. Varausehtojen mukaan yhtymä jatkaa neuvotteluja ostoskeskuksen omistajatahojen kanssa nykyisen ostoskeskuksen purkamiseen ja uusien rakennusten toteuttamiseen liittyvistä kysymyksistä.

Ostoskeskuksen uudistamisessa on menty eteenpäin, mutta Myllypuron metroaseman ympäristön palvelu-, oppilaitos- tai liiketilahankkeissa ei ole vuoden 2005 aikana tapahtunut edistymistä.

Kontulan ostaria kehitetään monella taholla

Kontulan ostoskeskuksessa on vuonna 2005 ollut useita kaupungin ja ostoskeskuksen omistajatahojen kehittämishankkeita. Hankkeet käsittävät sekä nykyisen rakennuskannan ja ympäristön parannusta että pitkälle tulevaisuuteen suuntautuvaa täydennysrakentamisen suunnittelua.

Kontulan keskusta-alueelle on konsulttityönä tutkittu asuntojen ja palvelujen täydennysrakentamista, liityntäliikenteen bussiterminaalin ratkaisua, pysäköintipaikkojen lisäämistä ja parantamista sekä alueen liikennejärjestelyjä. Tehdyn konsulttityön pohjalta laaditaan alueen kehittämisperiaatteet kaavoitustyötä varten. Samoin on ideoitu ostoskeskuksen viereisen kalliopuiston parantamista. Kehittämisperiaatteiden valmistelua edelsi vuonna 2004 laaja vuorovaikutusprosessi asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa, jolloin saatiin työn pohjaksi paikallista näkemystä toiminnallisista tarpeista ja lukuisia kehittämisideoita.

Ostoskeskuksen omistajayhtiöt käynnistivät suunnittelun opastuksen, valaistuksen ja lasten leikkipaikan parannuksesta. Suunnitteluun yhtiöt saavat EU:n Urban tukea. Omistajayhtiöt ja yrittäjät ovat myös markkinoinnilla tuoneet esiin Kontulan ostoskeskusta, esim. ostoskeskus on avannut uudet internet-sivut (www.kontulanostari.com) ja järjestänyt erilaisia markkinointitapahtumia. Ostoskeskuksen parannussuunnitelmat valmistuvat vuonna 2006.

Ostoskeskuksessa sijaitsevan uimahallin omistaja Helsingin Urheilutalot Oy on laatinut suunnitelman uimahallin peruskorjauksesta. Peruskorjaus parantaa merkittävästi myös liikuntavammaisten uimahallin käyttömahdollisuutta. Samalla Kontula saa lisää liikuntatiloja, kun entinen mielenterveystoimiston tila muutetaan liikuntasaliksi uimahallin yhteyteen.

Kaupungin hankkeista metroaseman peruskorjauksen jatkuminen on erittäin tärkeää koko Kontulan imagon kannalta. Peruskorjaus käsittää itäisen lippuhallin laajennuksen, liukuportaat ja laituri-tilan peruskorjauksen. Hankesuunnitelma on hyväksytty ja toteutus alkaa kesällä 2006. Peruskorjaus toteutetaan lähiörahaston tuella.

Kontulan ostoskeskusalueella on valmistunut myös konkreettista parannusta, ei vain suunnitelmia. Nuorisotalon peruskorjaus valmistui syksyllä 2005. Tila tarjoaa hyvät harrastusmahdollisuudet, mm. bändi- ja tanssitreenitiloja ja kokoontumistilaa. Kun otetaan huomioon nuorisoasiainkeskuksen ja liikuntaviraston yhteinen skeittihalli, Kontulassa on Suomen suurin nuorisotila.

Neuvotteluvaihe Pihlajamäessä

Pihlajamäen ostoskeskuksen kehittämiseksi on laadittu ideasuunnitelma, joka esittää ostoskeskuksen itäisen osan osittaista tai kokonaan korvaamista uudisrakentamisella sekä asuntojen täydennysrakentamista. Ostoskeskuksen kehittämisperiaatteista käydään neuvotteluja omistajayhtiöiden kanssa. Ostoskeskuksen ympäristön julkisen kaupunkitilan parantaminen ei ole edennyt vuonna 2005. Syynä on suojele-kaavan viivästyminen.

Jakomäen keskuksen kehittäminen alkuun

Jakomäessä kaupungin kiinteistöyhtiöiden peruskorjaus on merkittävästi parantanut alueen ilmettä ja asumisviihtyisyyttä. Sen sijaan alueen julkisen kaupunkitilan parantamiseksi ei ole viime vuosina tehty mitään leikkipuiston peruskorjausta lukuunottamatta. Alueen imagon ja vetovoiman takia keskusta-alueen kehittäminen on tärkeää myös siksi, että lähistölle suunnitellun uuden asuinalueen Alppikylän asukkaiden monet lähimmät palvelut ovat Jakomäessä. Jakomäkeen ja sen pohjoispuolelle Suurmetsään on myös kaavailtu pientalomuotoista täydennysrakentamista, mikä edellyttää muutoksia liikunta-alueissa.

Jakomäen kehittämisen on suunniteltu etenevän kolmessa vaiheessa. Ensimmäisenä kohteena on koulujen ja liikuntapuiston alue, jonne sijoittuisi Suurmetsän kenttää korvaava uusi pallokenttä. Vuonna 2005 tälle alueelle laadittiin ideasuunnitelma, joka sisältää liikuntapuiston lisäksi koulujen pihat. Vuorovaikutus nuorten kanssa sisältyi suunnitteluun. Jatkosuunnittelu tapahtuu lähiörahaston tuella. Toinen kehittämisvaihe käsittää itse ostoskeskuksen alueen ja siihen liittyviä liikennejärjestelyjä. Kolmas vaihe koskee ostoskeskuksesta itään johtavaa raittiympäristöä ja täydennysrakentamista.

4.23 Ympäristön hoitoa laadukkaaksi

Asukkaiden toiveita ja asukasaktiivisuutta

Lähiöprojektin tukemat ympäristön hoitohankkeet ovat pieniä asukkaiden toiveista lähteneitä parannuksia. Painopisteenä vuonna 2005 oli Tapulikaupunki. Tapulikaupunki-Seuran omissa alueen kehittämistavoitteissa täydennysrakentaminen ja ympäristön hoito olivat etusijoilla. Tapulikaupunkia rakennettaessa 1970-luvulla ongelmallista oli saada kasvillisuus menestymään savimaaperässä ja siksi alueelle istutettiin runsaasti sellaista kasvillisuutta, jonka tarkoitus oli tuottaa ”vihermassaa” odoteltaessa hitaasti kasvavien lajien kasvua. Nyt kasvillisuus vaatii runsaasti hoitotoimia ja uudistamista. Tapulikaupunkiin hankittiin myös uusia penkkejä ja roskasäiliöitä.

Kontulassa pääpaino on ollut laajoissa ympäristöparannushankkeissa. Hoitotoimina ehostettiin Kontulan sisääntulonäkymää uusimalla Kontulantien puuistutukset. Ostoskeskusta koskevissa keskusteluissa asukastoiveena oli korostaa ja tuoda väriä skeittihallin sisäänkäyntiin. Toive toteutettiin taideteoksena.

Lähiöprojektin tuella toteutettiin vielä myös Kivikon asukkaiden pitkäaikainen toive ilmoitustauluista. Tauluissa on Kivikon tunnuksiksi asukkaiden valitsema sisilisko.

Myllypuron Lions ry. juhlisti 40-vuotispäiviään kunnostamalla museoviraston opastuksella kappaleen I maailmansodan aikaista tykkitietä ja varustamalla sen infotaululla. Lions-järjestö on lupautunut myös vastaamaan tykkitien hoidosta.

4.24 Hallintokuntien yhteistyötä parannushankkeisiin

Lähiöprojektin itäisillä alueilla Myllypurossa ja Kontulassa on viime vuosina tehty huomattava määrä julkisen kaupunkitilan ja palvelutilojen perusparannushankkeita. Ympäristön laatu onkin niiden myötä selvästi parantunut. Projektin 10-vuotisen toiminnan saavutuksia Kontulassa käsitellään tässä toimintakertomuksessa luvussa 6.

Koulupiha ja nuorisotila kuntoon Myllypurossa

Myllypurossa tärkeä parannustoimi oli yläasteen pihaparannus, joka viimeisteli koulun aiemman peruskorjauksen. Pihaparannus perustuu nuorten toiveisiin. Koulun pihalle rakennettiin myös ns. lähiliikuntapaikka eli pienkenttä, jossa voi harrastaa useita palloilulajeja. Pihaparannus rahoitettiin lähiörahostosta ja lähiliikuntakentän toteutukseen saatiin valtion ja Suomen Palloliiton avustusta.

Myllypuron nuorisotaloon saatiin myös uutta ilmettä ja toimintatilaa, kun sisätilat kunnostettiin lähiörahoston tuella.

Asukaspuisto lasten ja vanhusten kohtaamispaikkana

Kontulassa valmistui vanhusten palvelutalo Helykodin ja lapsiperheiden toimintatila Asukastuvan yhteiseksi tapaamispaikaksi Asukaspuisto. Asukaspuiston rakentaminen huipensi vuosia jatkuneen Kontulan eteläosan parannustöiden sarjan. Asukaspuiston suunnitteluun osallistuivat aikanaan eri käyttäjätahot ja puisto rakennettiin lähiörahoston tuella.

Puisto uudistui 1960-luvun henkeen Pihlajamäessä

Pihlajamäen kalliomaastossa kulutuksen jäljet ovat erittäin näkyviä. Vuonna 2002 laaditussa viheralueohjelmassa Kiillepuiston parannusta pidettiin kiireellisimpänä kohteena. Puiston peruskorjaus valmistui nyt vuonna 2005. Puiston parannuksessa hyödynnettiin alkuperäissuunnitelmia ja toteutuksessa tavoitettiin hyvin 1960-luvun tunnelmaa. Tämäkin hanke toteutettiin lähiörahoston tuella.

Nuoriso- ja tyttöjen puisto Pihlajamäkeen

Pihlajamäen nuoriso- ja tyttöjenpuisto tuo uutta toiminnallista sisältöä Vantaanjokivarren viheralueille. Puiston ideasuunnitelma valmistui vuonna 2004 laajan nuorten osallisuushankkeen tuloksena. Nuoret olivat hyvin innostuneita puiston suunnitteluun ja tuloksena olikin uusia ideoita. Suunnitelma sisältää poikien käyttämän skeittpaikan kunnostuksen, uutena ideana tyttöjen omien toiveiden mukaisen tyttöjenpuiston ja kaikkia palvelevan huoltorakennuksen sekä lähiliikuntakentän. Vuonna 2005 valmisteltiin puiston huoltorakennuksen hankesuunnitelmaa ja laadittiin asemakaavan muutos, joka mahdollistaa paitsi huoltorakennuksen sijainnin myös alueen liikennejärjestelyjä, kuten Lucina Hagmanin kujan rakentamisen. Katu on tär-

keä myös koulujen liikenneturvallisuuden kannalta. Samalla kaavamuutoksessa suojeltiin puiston reunalla sijaitsevat koulut.

Pikkukoskesta Vantaanjoen helmi

Vantaanjoki varren ulkoilualueiden vetovoimaisuutta parantavat Pikkukosken alueella valmistuneet ympäristöhankkeet. Uimarannalle valmistui uusi sauna/huoltorakennus. Hankkeeseen liittyvästä kumppanuudesta Teknillisen korkeakoulun kanssa on kerrottu luvussa 4.13. Uimarannan ympäristön parannustyöt saatiin myös päätökseen vuonna 2005. Aikaisemmin alueelle oli jo hankittu kajakkeja suojarakennuksineen. Yhteyksien parantamiseksi valmistellaan kutsukilpailua kevyen liikenteen sillasta.

4.3 TURVALLINEN ASUINYMPÄRISTÖ KAUPUNGIN KILPAILUTEKIJÄKSI

Helsingin kaupunki valmistelee uutta turvallisuusstrategiaa. Lähiöprojekti on esitelty strategiatyöryhmälle näkemyksensä turvallisuusstrategiaan. Projektin mielestä ”Helsingin turvallisuus perustuu määrätietoiseen asuntopolitiikkaan, jolla estetään asuinalueiden segregoitumista. Kaupungin asuntopolitiikalla turvataan jatkossakin asuinalueiden monipuolisuus ja estetään asuinalueiden kehittymistä imagoltaan heikoiksi ja sosiaalisesti yksipuolisiksi.

Asukkaiden turvallisuuden kokemisen lisäämiseksi

- tehostetaan ja otetaan käyttöön uusia hallintokuntien yhteistyön toimintatapoja päihteiden käytöstä aiheutuvien häiriöiden vähentämiseksi erityisesti ostoskeskusten ja julkisen liikenteen asemien alueilla
- turvataan riittävät resurssit julkisen kaupunkitilan ympäristön hoitoon, tehostetaan siinä hallintokuntien yhteistyötä sekä etsitään uusia keinoja yhteistyöhön yksityisten tahojen kanssa.”

4.31 Sosiaalista turvallisuutta aluetasolla

Turvallisesti ostarilla

Asukasmielipiteiden mukaan suurin huolenaihe lähiöissä on päihteiden käytön aiheuttama ostoskeskusten turvattomuus. Lähiöprojektin, sosiaaliviraston ja Helsingin tietokeskuksen yhteistyönä käynnistettiin selvitys, jossa kartoitetaan mitä hyviä käytäntöjä ja kokemuksia on olemassa erilaisista Suomessa toteutetuista ostoskeskusten häiriöihin puuttuvista työtavoista. Tutkimus valmistuu vuonna 2006.

Eräs ostoskeskusten turvallisuuden parantamiseen tähtäävä hanke on ollut Pihlajamäen ”Ostarin Onni”-projekti, jota toteutetaan seurakunnan, sosiaalitoimen yhteistyönä. Lähiöprojekti on tukenut projektia. Projekti päättyi vuoden 2005 lopussa, mutta työtapa ja kumppanuus jatkuvat ”normaalina” toimintana.

Vastaavanlainen toiminta, Kontulan ”Aamuklubi”, alkoi vuonna 2005 myös Kontulan lähiöasemalla sosiaalitoimen ja seurakunnan kumppanuutena. Kerran viikossa aa-

mupuuron ääressä on mahdollisuus kahdenkeskisiin keskusteluihin työntekijöiden kanssa.

Kontulan ostoskeskuksen turvallisuus oli teemana asukasjärjestöjen terveysterveyspalvelu- ja koskevassa Asukasfoorumissa. Kaupungin ja Diacorin kumppanuushankkeen Vinkin neulojen vaihtopiste siirrettiin Kontulasta Itäkeskukseen. Kontulan uimahalli ottaa käyttöönsä vapautuvat tilat ja kunnostaa niihin liikuntasalin.

Opetus- ja nuorisotoimen yhteinen demokratiakasvatus- ja osallisuushanke ”Hesan Nuorten Ääni”- ja Tulevaisuus verstaas – tapahtuma nostivat viime vuonna Kontulassa esille nuorten kokeman turvattomuuden ostoskeskuksessa. Vuonna 2005 jatkettiin nuorten ja opettajien sekä ostoskeskuksen yhtiöiden ja yrittäjien, huollon, vartioiden ja lähipoliisin tapaamista. Keskustelu aiheesta jatkuu edelleen.

Turvataitoa lapsille ja nuorille

Turvallisuus-teema on ollut esillä Pihlajamäessä myös Latokartanon lastensuojelun perhetyössä. Näkökulma on toinen kuin ostoskeskusta koskevissa turvallisuushankkeissa eli toiminta suuntautuu nuorten valmiuteen tehdä turvallisuutensa kannalta oikeita valintoja ja toimia oikein vaaratilanteissa. Aihe oli esillä mm. Pihlajamäen Taiteiden yön Turvaa, taitoa ja taidetta-tapahtumassa ja Viikin Turvataito-tapahtumassa.

”Turvataito” - koulutuksen tavoitteena on ennalta estää lapsia joutumasta fyysisen, psyykkisen ja seksuaalisen väkivallan kohteeksi ja opastaa lapsia toiminaan oikein vaikeissa tilanteissa. Lasten turvataito - toimintamallia käytetään alueen koulujen ja päiväkotien kasvatustyössä. Vanhemmille suunnattu turvataito-kurssi on raportoitu myös opinnäytetyönä. Turvataito-tapahtumien kumppaneina olivat sosiaalitoimi, nuorisotyö, seurakunta ja ammattikorkeakoulu Stadia.

”Valintojen putki” on Klaari-toiminnan koordinoima työtapana, jonka tavoitteena on ehkäistä nuorten päihteiden käyttöä. Pihlajamäen perhetyö oli siinä mukana.

4.32 Ympäristö turvalliseksi

Pelottavat paikat

Pihlajamäen ja Tapulikaupungin kaupunginosaseurat osallistuivat Helsingin kaupunginosayhdistysten liiton HELKA:n Safety-projektiin ja tekivät asukaskyselyn, jossa kartoitettiin turvattomiksi koettuja paikkoja. Tulokset olivat samansuuntaisia kuin aikaisempien asukaskyselyjenkin. Erityisesti ikääntyvät asukkaat kokevat turvattomuutta ostoskeskuksilla ja Puistolän aseman alikulku koettiin turvattomaksi. Myös hoitamaton ylikasvanut kasvillisuus raittien varsilla luo turvattomuuden tunnetta.

Kasvillisuuden raivausta ja siisteyttä

Lähiöprojektin tuella on erityisesti Tapulikaupungissa raivattu yli-ikäistä kasvillisuutta ja siistitty keskeisten raittien varsia. Kasvillisuuden välttämättömätkin hoitotoimet aiheuttavat aina keskustelua alueella ja paikallislehdissä.

4.4 ASUKASOSALLISUUS VOIMAVARANA

4.41 Asukasyhteistyötä ja kumppanuutta

Kehittämisteeman toteuttamiseksi lähiöprojekti tukee alue- ja asukasyhteistyötä sekä alueellista kumppanuutta sekä näitä mahdollistavien rakenteiden syntymistä ja jatkuvuutta.

Lähiöprojekti tavoitteena on edistää asukas- ja viranomaisyhteistyötä ja kumppanuutta. Tätä edistää alueen toimijoiden verkostoituminen, jolloin tiedonkulku ja yhteydet hallintokuntiin ovat hyvät. Lähiöasemilla työskentelevät kaupungin työntekijät sosiaali-, rakennusvalvonta- ja liikuntavirastosta sekä kulttuuriasiainkeskuksesta ovat tärkeitä kanavia yhteyksien luomisessa ja alueellisten verkostojen kehittäjinä ja ylläpitäjinä.

Asukasyhteistyö, verkostojen vahvuus ja kumppanuus ilmenevät asukkaiden näkökulmasta konkreettisimmin paikallisissa tapahtumissa ja asukastahojen osallisuudessa ja kannanotoissa aluetta koskeviin muutoksiin. Seuraavassa on joitakin esimerkkejä paikallisista tapahtumista ja verkostoista, joiden toiminnassa lähiöprojekti on ollut kumppanina mukana tai osallistunut rahoitukseen projektin toimintarahalla.

4.411 Asukastapahtumat

Asukastapahtumilla on merkitystä

Asukasjärjestöjen omalla toiminnalla on ratkaiseva merkitys alueen julkisuuskuvaan ja alueella viihtymiseen. Tavallinen käytäntö on, että asukastapahtumia toteutetaan asukasvetoisesti yhteistyössä viranomaistahojen kanssa, sillä järjestöjen voimavarat eivät useinkaan riitä suurien tapahtumien järjestämiseen. Yhteistyökanavana toimii usein Stadin Kansanjuhlat –tapahtumarengas, joka kokoaa yhteen tapahtumia ja tiedottaa niistä. Stadin Kansanjuhlat on kulttuuriasiainkeskuksen koordinoima kumppanuushanke, jossa keskeisinä tekijöinä ovat asukkaat, heidän järjestönsä sekä yhteistyötä tukevat yritykset ja liikelaitokset.

Alueellisten tapahtumien ja niiden saaman julkisuuden kautta järjestöjen toimintaan osallistumattomatkin asukkaat saavat kuvan alueen toimintakyvystä ja ehkä innostusta itsekin löytää kontakteja alueen toimijoihin. Seuraavat kuvaukset asukastoinnasta osoittavat, miten aktiivisuus ja toimintakyky ovat korkealla tasolla, kun asukkaat ovat verkostoituneet ja löytäneet monipuolisia kumppaneita. Kontulassa ja

Myllypurossa tapahtumien runsaus ja näyttävyys on silmiinpistävä, koska niihin on ollut mahdollista panostaa EU:n Urban-ohjelman rahoitusta.

40-vuotiasta Kontulaa juhlittiin vuonna 2004 Urban-ohjelman tuella kymmenien tapahtumien sarjalla, jonka tulokseksi Kontula-seura arvioi mm. Kontula-kuvan monipuolistumisen (www.kontulaseura.com). Seuran mukaan ruohonjuuritasolla kontulalaiset huomasivat Kontulan hyvät puolet ja alkoivat arvostaa omaa asuinalueaan, he uskaltautuivat kertomaan, että ovat kontulalaisia. Seura arvioi, että oman arvostuksen mukana alueen arvostus on noussut myös muiden silmissä. Myös tapahtumien järjestämisestä päävastuussa olleiden seurojen jäsenmäärä kasvoi: Kontula-seuran 20 % ja FC Konnun 25 %. Juhlavuoden muiksi tuloksiksi seura arvioi mm. alueen toimijoiden yhteistyön lisääntymisen, maahanmuuttajien lisääntyneen mukaan tulon jalkapalloharrastamisen pariin, äänestysinnostuksen ja valtuutettujen määrän kasvun.

Merkkipäivien juhlintaa Myllypurossa ja Tapulikaupungissa

Alueen tapahtumia siivitti edelleen merkkivuosien vietto: Myllypurossa 40-vuotisjuhlien ja Tapulikaupungissa 30-vuotisjuhlien merkeissä. Myös alueiden asukasjärjestöt täyttivät pyöreitä vuosia.

Myllypuro-seura julkaisi Myllypuropäivänä syyskuussa 40 -vuotiaan kaupunginosansa kunniaksi historiikkikirjan "Myllypuro, kartanon takamaista monikulttuuriseksi kaupunginosaksi" (toim. Anne Valkonen). 200-sivuisen historiikin aineisto on kahdeksan vuoden aikana kerätty haastatteluin. Kirjan kuvitusta on saatu asukkailta - varhaisimmat kuvat ovat 1930-luvulta. Kirja kokoaa Myllypuron vaiheita 1960- ja -70 -luvulta, jolloin syntyi tämän päivän Myllypuro. Rahoitus historiikin toimittamiseen ja julkaisuun tuli Urban-ohjelmasta.

Myllypuropäiväksi valmistui myös museotie Myllypolku eli I maailmansodan aikaisen tykkien kunnostus. Myllypuron Lions Club halusi muistaa 40-vuotiasta Myllypuroa pysyvällä tavalla. Kunnostus tehtiin Lions Clubin, kaupunkisuunnitteluviraston, lähiöprojektin, rakennusviraston ja museoviraston ja Helsingin Energian yhteistyönä.

Myllypuron Lions Clubin 40-vuotisen toiminnan juhlinta näkyi monin tavoin alueella. Huhtikuinen perhetapahtuma Myllymarkkinat järjestettiin yhteistyössä Myllypuron yrittäjien ja Myllypuro-seuran kanssa. Lions Club vastasi Myllyviesti -lehden toimitamisesta ja alueen itsenäisyyspäivän juhlasta, joka on vasta parivuotinen tapahtuma.

Myllypuron Marttakerho, MLL Myllypuron yhdistys sekä Myllypuron sosiaalidemokraatit olivat muita alueella 40 vuotta juhloneita yhdistyksiä. Myllypuro-seuran kotisivut esittelevät alueen tapahtumia ja ajankohtaisia asioita. Sivut ovat osoitteessa www.myllypuro.com.

Vuonna 2005 tuli kuluneeksi 30 vuotta ensimmäisten rakennusten valmistumisesta Tapulikaupungissa. Merkkitapahtumaa juhlittiin toukokuussa perinteisillä Tapulipäivillä leikkipuisto Tapulissa.

Muita asukastapahtumia ja osallistumista

Pihlajamäen ostoskeskuksen yrittäjäyhdistys perustettiin marraskuussa 2004 kehittämään ostoskeskusta paremmaksi ja viihtyisämmäksi. Ostaritapahtumaa, Pihlajamarkkinoita on järjestetty jo useita vuosia toukokuussa yhteistyössä yrittäjien ja Lions Club Pihlajamäen kanssa. Yrittäjäyhdistys järjesti myös syyskuussa ostoskeskustapahtuman, Pihlis-tempauksen, jonka avasi kaupunginhallituksen puheenjohtaja Rakel Hiltunen. Lions Club Pihlajamäki järjesti Malmin seurakunnan kanssa Gospel-konsertin Viikin uudessa puukirkossa.

Pihlajamäki-seura ja Lions Club Pihlajamäki julkaisevat yhdessä kahdesti vuodessa ilmestyvän Pihlajalehden, joka Pihlajamäen lisäksi kertoo Pihlajiston, Savelan, Viikin ja Viikinmäen tapahtumista.

Tapulikaupunki-seura järjesti kesän alussa Maatullinaukiolla ja aseman ympäristössä Siivoustempauksen, jonka tavoitteena oli herättää ihmisten kiinnostus ympäristön siisteyteen mm. ilmoittamalla havaitsemistaan epäkohdista kaupungin palvelunumeroihin. Tempauksessa jaettiin ruusut työntekijöille, jotka huolehtivat asemaseudun siisteydestä.

Vuonna 2005 myllypurolaisia sai liikkeelle uhka Myllypuron terveysaseman lakkauttamisesta ja siirrosta Itäkeskukseen. Myllypuro-seura järjesti kaksi keskustelutilaisuutta, joissa terveystoimen viranomaisilta ja luottamusmiehiltä saatiin kuulla selvitystä tilanteesta, myös mielenosoituksia järjestettiin. Loppuvuodesta terveyslautakunta päätti kuitenkin siirtää terveyspalvelut Itäkeskukseen. Kiihvasta keskustelua aiheuttaneesta Myllypuron puisesta kaupunkikylä -hankkeesta järjestettiin myös keskustelutilaisuus, johon osallistui kaupunkisuunnittelulautakunnan puheenjohtaja Maija Anttila. Osa myllypurolaisista vastustaa rakentamista Myllypuron metsän tuhoutumisen takia, osa pitää uutta asuinrakentamista tärkeänä alueen elinvoimaisena säilyttämiseksi.

Kontulan suurin tapahtuma oli kasipäiväinen Kontu-festari (FC Kontu ja Urban II-ohjelma). Lisäksi järjestettiin useita erityisesti lapsiperheille suunnattuja juhlia: kevättalven talvinen perhetapahtuma Kontulan liikuntapuistossa (iltapäiväkerho Rintari, lähiöliikunta) sekä Perherieha Keinutien ala-asteella (Lions Club) ja toukokuisen Futisrieha (FC Kontu). Ostoskeskuksen tapahtumia olivat Eurooppa-päivä (EU:n Urban II -projekti) ja Joulun avaus (Ostoskeskuksen yrittäjäyhdistys). Kontulassa järjestettiin myös vuoden piha-kilpailu, jonka voitti As.oy Kaarikuja 2.

4.412 Asukas- ja kumppanuusverkostot

Kumppanuusverkostoja Pihlajamäessä

Pihlajamäessä lähiöprojektin tukema alueellinen työ on sisältynyt Latokartanon lastensuojelun perhetyöhön, ns. "perhetyön kumppanuus -hankkeeseen". Se perustuu alueelliseen moniammatilliseen verkostoon, jossa yhteistyö tapahtuu asukkaiden, asiakkaiden, alueen toimijoiden ja sosiaalialan korkeakoulun kanssa. Tavoitteena on löytää toimivia käytänteitä, työn muotoja, asiakkaiden osallisuuden ja dialogi-

suuden parantamiseksi toiminnan kaikilla tasoilla. Tähän pyritään alueellisten tapahtumien ja hankkeiden sekä alueellisen vertaisryhmätoiminnan kautta.

Eri hallintokuntien viranomaisilla on useiden vuosien yhteistyöperinne Pihlajamäessä perheiden aktivoimiseksi (mm. "YTY-yhteistyöverkosto"). Verkostossa ovat mukana alueen leikkipuistot Maasälkä, Salpausselkä ja Savela, koulut ja päiväkodit, nuorisoasiainkeskus, liikuntavirasto, terveystoimi, MLL Pihlajamäki, Koulujudo ry ja Malmin seurakunta. Alueen muut järjestöt, Pihlajamäki-seura, poliisi, Klaari-projekti ym. osallistuvat hanke- ja tapahtumakohtaisesti.

Alueellisen verkoston yhteistyön muotoja oli runsaasti myös vuonna 2005: "Kesäakatemia" tarjosi toimintaa kesäloman ensiviikolla ja "Joulujuhlaan" voivat osallistua kaikenikäiset asukkaat. "Turvaa, taitoa ja taidetta" keräsi lapsia ja nuoria nuorisotalon Taiteiden yön tapahtumaan samanaikaisen ostoskeskuksen yrittäjien Pihliltempauksen kanssa. "Turvataidolla" vahvistettiin lasten omaa toimintakykyä, kun taas "Rohkeuskoulutus" ohjasi ammattilaisia puuttumaan lasten ja nuorten elämän vaikeuksiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. "Valintojen putkessa" käsiteltiin nuorten kanssa päihteisiin liittyviä asioita elämyksellisesti. "Tukihenkilöhanke" mahdollisti lapsille ja nuorille tukihenkilön alan opiskelijoista.

Yhteistyömuodoista Kesäakatemia on vanhin, joulujuhla toteutettiin kolmatta ja Taiteiden yö toista kertaa. Vuonna 2003 alkanut Turvataito-hanke on hiipumassa sosiaaliviraston kehittämissyksikön rahoituksen loputtua ja henkilöstömuutosten takia. Tukihenkilöhanke on jatkanut vastaavaa toimintaa järjestänyttä projektia vuodesta 2002. Klaarin koordinoimat Rohkeuskoulutus ja Valintojen putki ovat uusia hankkeita Latokartanon alueella.

Tapuliverkosto

Tapuliverkosto on alueen lasten ja nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten verkosto. Mukana verkostossa ovat mm. Tapulikaupungin nuorisotalo, koillisen perheaseman Tapulin toimipiste, koulut, terveystoimi, Klaari-projekti. Vanhempien yhdistys toimii Maatullin ala-asteella.

Tapulikaupunki-seura ja Lähiöprojekti kutsuivat lokakuussa alueen toimijat "Tapulin aluekokoukseen" keskustelemaan Tapulikaupungin ajankohtaisista asioista, täydennysrakentamisesta ja ympäristön parantamisesta.

Lähiöprojekti tuki myös Tapulikaupungin alue- ja perhetyötä. Sosiaaliviraston Tapulin toimipiste ja Tapulin nuorisotalo järjestivät alueen ammattilaisille "Nettiriippuvuus nuorilla" -koulutuksen. Myös nuorten tapahtumaa Suuntimopuistossa tuettiin.

Hyvä Myllypuro – aluetyöryhmä ja verkostoyhteistyötä

Tiedonkulun ja yhteyksien edistäminen on erityisen tärkeää, kun alueella on tulossa huomattavia muutoksia, kuten Myllypurossa, missä suunnitellaan uutta keskustaa ja

huomattavaa täydennysrakentamista. Vuoden 2005 aikana käynnistettiin sosiaaliviraston vetämänä Hyvä Myllypuro-aluejärjestö edistämään alueen asukkaiden ja toimijoiden välistä yhteydenpitoa ja parantamaan tiedonkulkua. "HyMy-ryhmä" koontui neljästi vuonna 2005 ja tapaamisissa alueen toimijat esittelivät toimintaansa. Ryhmässä ovat mukana alueen viranomais-toimijat sekä Myllypuro-seura. Vastaavasta yhteistyöstä Vuosaarella on hyviä kokemuksia.

Myllypurossa virkamies- ja järjestöverkostot järjestivät vuonna 2005 mm. vanhusten pikkujoulun Myllypuron sairaalassa, koulutusta maahanmuuttajien kotouttamistyössä toimiville työntekijöille ja organisoivat yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa erityisesti somaliperheiden kotoutumisessa. Yhteistyöverkostossa olivat mm. itäinen sosiaaliasema ja perhekeskus, asukaspuisto Myllynsiipi, perheiden kotipalvelu, Myllypuron kiinteistöt, Suomen pakolaisapu, Uudenmaan Marttaliitto, Myllypuron Marttakerho, Al-Falaax -hyväntekeväisyys ry, Myllypuron koulut, Myllypuron sairaala, Herttoniemen seurakunta ja eri projektien työntekijät. Vuonna 2005 järjestettiin mm. somalinalaisille ompelukurssi ja kotitalousneuvonnan kurssi. Myllypuropäivä, Myllymarkkinat ja monet muut tapahtumat ovat järjestö- ja virkamiesverkostojen yhteistyöllä rakennettuja.

KontuKeskus asukastoiminnan edistäjänä

Kontulan keskeiset organisaatiot (mm. FC Kontu, Kontula-seura ja Kontulan ostokeskuksen yrittäjäyhdistys) perustivat vuonna 2005 yhteistyötä koordinoimaan KontuKeskuksen, joka saa rahoitusta EU:n Urban-ohjelmasta ja jota kuvataan tarkemmin Urban-ohjelman toimintakertomuksessa. KontuKeskuksen ja Urbanrahoituksen myötä Kontulan asukastoiminta on kasvanut ennen näkemättömän aktiiviseksi. Itä-Helsingin Yrittäjäyhdistyksen vuoden 2005 Itä-Helsinki palkinto myönnettiin Kontulalle ja sen aktiiviselle vapaaehtoistyölle.

KontuKeskus järjesti vuonna 2005 asukas/aluefoorum-tilaisuudet aiheina Itäisen Helsingin terveystilaisuudet, Kontulan keskuksen kehittäminen ja Itä-Helsingin kulttuurit. Se toimitti Kontula-lehden ja vastasi alueportaalista www.kontula.com.

Kontulan lähiöasema verkostojen ylläpitäjänä

Kontulan lähiöasematila antaa hyvät puitteet verkostoitumiselle. Siellä on mahdollista kokoontua isollakin ryhmällä ja tilat keittiöineen ja lastenhuoneineen sopivat erilaiseen toimintaan. Lähiöaseman työntekijät tarjoavat myös tietoa alueen toimijoista ja projekteista, mikä helpottaa varsinkin uusia toimijoita. Vuonna 2005 asukas- ja viranomaisverkostot toimivat tiiviisti ja erityisesti alueen tapahtumien järjestämisessä yhteistyö oli asukasvetoista. Maahanmuuttajien kotoutumiseksi yhteistyöverkostot toteuttivat mm. maahanmuuttajien yksinhuoltajien olohuoneen, naisten kansainvälisen kahvilan ja venäläisten perheiden retken sekä Inkerikeskuksen ylläpitämänä vanhusten kerhon. Eri maista Suomeen tulleiden vertaistukiryhmät kokoontuvat lähiöasemalla. Verkostoitumista laajuutta osoittaa, että lähiöasemalla kokoontui noin 20 eri yhdistystä ja järjestöä vuonna 2005.

Lähiöasemista pysyviä kumppanuustiloja?

Lähiöprojektin asukasyhteistyön tukipisteinä toimivat Kontulan, Myllypuron ja Pihlajamäen lähiöasemat, joissa työskentelee kaupungin henkilöstöä mm. sosiaalivirastosta, rakennusvalvonnasta, liikuntavirastosta ja kulttuuriasiainkeskuksesta. Lähiöasemat toimivat asukastiloina ja nettitupina ja tukevat asukasyhteistyötä tarjoamalla ilmaiseksi kokoontumistiloja sekä ilmaisen tietokoneiden ja internetin käytön. Toiminta kohdistuu siten pääosin aikuisväestöön. Lähiöasemien toiminnan henkilökustannukset sisältyvät hallintokuntien budjetteihin, tilakustannukset on katettu pääosin lähiöprojektin toimintarahalla.

Vuoden 2005 aikana valmisteltiin lähiöasemien siirtämistä sosiaaliviraston hallinnoimaksi normaaliksi toiminnaksi jo aiemmin siirtyneen Vuosaaren lähiöaseman tapaan. Tavoitteena on lähiöasemien kehittäminen pysyviksi kumppanuustiloiksi. Sosiaalivirasto on ilmoittanut järjestävänsä lähiöasemien toiminnan vuonna 2006. Virastossa on valmisteilla koko kaupunkia koskeva selvitys asukastiloista, yhteiskerhotiloista, lähiöasemista ja kumppanuustiloista Terve ja turvallinen kaupunki - neuvottelukunnalle.

Uusia asukastoimintatiloja lähiöprojekti perustaa vain jos mukana on riittävästi vastuullisia kumppanuustahoja. Pihlajamäessä uusi lähiöasema avattiin syyskuussa remontoituna isompiin tiloihin, jonka vuokratukustannuksiin ja kalustohankintoihin osallistui myös sosiaalivirasto. Kontulassa ja Pihlajamäessä keskusteluja käytiin myös järjestökumppaneiden löytämiseksi. Keskustelua jatketaan vuonna 2006.

4.42. Asukaspuistot lapsiperheiden tukikohtina ja perhetyö

Kehittämisteeman toteuttamiseksi Lähiöprojekti tuki leikkipuisto Iso-Antin kehittämistä monipuoliseksi asukaspuistoksi sekä ryhmätyöpainotteisia perhetyön muotoja Pihlajamäessä ja sen lähialueilla, Tapulikaupungissa, Kontulassa ja Myllypurossa. Ryhmätyöpainotteiset perhetyön muodot sisältävät pienryhmien säännöllisiä toiminnallisia kokoontumisia sekä erilaisia leirejä ja retkiä yhteisten myönteisten kokemusten saamiseksi. Sosiaalivirastolla on lisäksi mm. varhaisen tuen –hankkeita eri alueilla. Itä-Helsingissä vuosina 2005-2008 toteutettavissa hankkeissa on mukana kahdeksan aluetta. Vuonna 2005 toteutettiin kolmea hanketta: monikulttuurinen perhetyöhankkeessa työtä tehdään alle kouluikäisten somali- ja venäjänkielisten perheiden kanssa, vauvaperheiden perhetyöhankkeessa tehdään yhteistyötä neuvoloiden kanssa ja kehitetään ”perhetyö kotona” -työtapaa ja perheneuvontaa ja perheterapeuttinen tiimi -hanke tarjoaa matalan kynnyksen palvelua lapsiperheille. Pihlajiston varhaisen tuen hankkeessa tavoitteena on tukea somalivanhempien kykyä lasten oman äidinkielen kehittämiseksi.

Iso-Antista asukaspuisto

Vuonna 2005 aloitettiin leikkipuisto Iso-Antin uuden puistorakennuksen rakentaminen. Vanha rakennus puretaan uudisrakennuksen valmistuttua vuonna 2006. Tällöin voidaan aloittaa piha-alueen parannustyöt. Koko alue tulee täysin uudistumaan.

Itäinen perhekeskus selvitti vuonna 2005 toiminnan tarpeita ja ideoi asukaspuisto-toiminnan käynnistämistä, ohjatun ja omaehtoisen toiminnan muotoja. Nuorisoasiainkeskus on kiinnostunut mahdollisuudesta järjestää toimintaa alueen nuorille. Myös 1-2. luokkalaisten iltapäivätoiminta tarvitsee tiloja. Alueen asukkaille ja tuleville käyttäjille järjestettiin marraskuussa Iso-Antissa tilaisuus, jossa esiteltiin uuden rakennuksen ja pihaparannuksen suunnitelmia sekä kerättiin osallistuneilta toivomuksia toiminnasta. Iso-Antin työntekijät tutustuivat myös asukaspuistotoimintaan mm. Porvoossa. Itäisessä Helsingissä toimivat jo asukaspuistot Myllypurossa, Kontulassa ja Vuosaarella.

Ryhmiä ja vertaistukea Latokartanon perhetyössä

Latokartanon lastensuojelun perhetyö on lähiöprojektin tukemana jo useamman vuoden ajan kehittänyt perhepalvelujen ennaltaehkäiseviä työtapoja vaikeissa elämäntilanteissa olevien perheiden tukemiseksi. Tällaisia työmuotoja on ryhmätoiminta pienryhmissä tai vertaisryhmissä. Vertaisryhmissä samassa elämäntilanteessa ja samojen ongelmien kanssa painivat ihmiset jakavat ajatuksiaan ja saavat tukea toisistaan. Vanhempien vertaisryhmätoiminta tukee arkivanhemmuutta.

Latokartanon alueen perhetyössä toimivat vuonna 2005 lukuisat ryhmät: "Ryhmä Rämä":ssä on tarjonnut vuodesta 2003 alkaen ohjattua yksinhuoltajien olohuone-toimintaa pk Kivikon tiloissa. Olohuone on avoin kaikille asukkaille, osanottajat ovat nykyisin perhetyön entisiä ja uusia asiakkaita. "Murkkuryhmä" kokosi murrosikäisten vanhempia. "Yökylätoiminta" alkoi Pihlajamäessä jo vuonna 1998. Se tarjoaa kerran kuukaudessa lapsiperheille, erityisesti yksinhuoltajille, mahdollisuuden lasten yöpymiseen pk Pihkassa. "Naisten voimavararyhmä" oli sosiaalitoimen asiakkaille voimavarojen elvyttämistä mm. erilaisin rentoutus- ja liikuntamuodoin. Lastensuojelun asiakasperheiden perheleiriltä etsittiin myönteistä yhdessäoloa ja eväitä elämänhallintaan, vuorovaikutukseen ja selviytymistaitoihin. Lisäksi oli erilaisia tyttöjen ja poikien ryhmiä sekä yhteisiä retkiä.

"Murkkuryhmä on murrosikäisten nuorten vanhempainryhmä, joka on toiminut alueella vuodesta 2004. Lapsen murrosikä on osa kaikkien perheiden elämänkaarta ja siksi on tärkeää, että myös tämä vaihe iloineen, suruineen ja pulmineen huomioidaan...Kevään 2004 tapaamiskerroille oli järjestetty alustajat alueen yhteistyöverkostosta....Syksyn 2004 ja kevään 2005 aikana käytiin läpi Kehittyvä Vanhemmuus materiaalia, joka on terapeuttinen lähestymistapa omaan vanhempiinminään. Syksyllä 2005 ryhmä on jatkanut osin vanhalla osin uudella kokoonpanolla... Ryhmäläiset ovat tulleet ryhmään joko sosiaalityöntekijän kautta tai perhetyöntekijän ohjaamana. Kaikilla on jonkinasteisia ongelmia oman murrosikäisensä kanssa. Eniten esille ovat nousseet päihteisiin liittyvät kysymykset sekä nuoren itsenäistymisen tarve...Syksyllä 2005 on ryhmäläisten toiveesta pyydetty paikalle alustajia mm. Poliisista, Pohjoisesta Klauarista ja Ratapolilta. (Lastensuojelun perhetyö Latokartanon alueella, toimintakertomus 2005, Saana Manninen, Sini Heino-Mouhu)

Perhetyötä Tapulikaupungissa

Koillisen perheaseman Tapulikaupungin toimipiste järjesti vuonna 2005 "Elämähallinta" -ryhmän 9 -12 -vuotiaille lapsille vuorovaikutus- ja itseilmaisutaitojen kehittämiseksi. "Kulttuurielämyksiä perheille" -ryhmässä elokuvissa ja teatterissa käynnit ohjasivat perheiden yhteiseen toimintaan positiivisten asioiden merkeissä. Tapulikaupungin perhetyö osallistui perheleirille Latokartanon alueen kanssa. Alueiden välinen yhteistyö koettiin hyödylliseksi:

"Tämänkaltainen yhteistyö mahdollisti henkilökunnan erilaisten vahvuuksien hyödyntämisen. Asiakaskunnan kannalta on myös eduksi se, että leiriläiset ovat laajalta alueelta. Tämä ehkäisee liiallisen keskinäisen tuttuuden ja "kuppikuntaisuuden". Voi olla myös turvallisempaa jakaa omia asioitaan ryhmässä, kun tietää, ettei joudu päivittäin törmäämään mukana olleisiin. Suunnittelun kannalta laaja alueellisuus on hyvä asia, sillä mukaan lähteviä perheitä on helpompi valita suuresta asiakasjoukosta ja perheiden välisen yhteisen tekijän löytyminen on helpompaa." (Perheleiri 2005, Lomapirtti/Pieksämäki, Koillinen perheasema ja Latokartanon perhetyö, Raportti)

Perhepyykki päättyi Kontulassa

Kontulassa jatkoi lähiöprojektin tukemana Suomen kasvatus- ja perheneuvontaliiton Perhepyykki-projekti osan vuotta 2005. Sosiaalivirasto osti liitolta perheryhmyötä alueen 15-20 perheelle. Vesalan toimintakeskuksen purkamisen takia projekti muuttanut toiminnan loppuajaksi Kontulankaari 11:een.

Myllypuron perhetyön kokemuksia Heikki Waris Instituutin käyttöön

Myllypurossa lähiöprojektin tuella toteutetuista ryhmätoiminnan hankkeista saatuja kokemuksia hyödynnetään Heikki Waris Instituutin ryhmätoiminnan kehittämisessä ja arvioinnissa. Uudenlaisten alueellisten lastensuojelun työmuotoja mallinnetaan osaksi sosiaaliviraston peruspalveluja.

Myllypurossa jatkui jo vuonna 2003 alkanut kuuden murrosikäisen tytön pienryhmä. Ryhmään valituilla tytöillä katsottiin olevan suuri riski joutua vaikeuksiin, mitä ryhmätoiminnan menetelmin pyritään ennaltaehkäisemään. Tavoitteena on, että ryhmä kokoontuu koko yläasteen ajan.

"Tyttöryhmä perustettiin kuudelle 7.luokan aloittavalle tytölle. Kokemukset edellisestä pitkäkestoisesta tyttöryhmästä rohkaisivat perustamaan uuden tyttöryhmän. Yläasteelle siirtyminen tuntui luonnolliselta rajalta, koska työskentely ryhmän kanssa voisi jatkua koko yläaste-ajan. Ryhmän tarkoituksena oli olla tukena tytöille, jotka olivat hädänsäikäneet aikuisissa jostakin syystä huolta. Tavoitteena oli tukea tyttöjen koulutyötä ja kotona selviytymistä murrosiän pyörteissä. Otimme yhteyttä kouluun ja ...koulusta tulikin ehdotuksia sekä koulukuraattorilta että terveydenhoitajalta. Osalla tytöistä oli lastensuojelutausta. Ryhmää koottaessa pyrittiin ottamaan huomioon tyttöjen lähtökohdat ja kyky olla ryhmässä...

Ryhmäkertojen rakenne on pyritty pitämään mahdollisimman samanlaisena. Aloitamme aina välipalalla, jonka jälkeen on toiminnallinen osuus, jossa käytämme erilaisia harjoituksia, pieniä kohtauksia tyttöjen elämän tapahtumista, psykodraamaa ja sosiodraamaa....Tyttöjen teemat nousevat heidän arjestaan mm. kotitapahtumista, koulusta ja kavereista. Harjoitusten tavoitteena on ... sen näkyväksi tekeminen, että oman käyttäytymisen muuttamisella voi muuttaa vuorovaikutusta myönteisemmäksi.

Nuorelle on mahdollista muuttaa ympäristöään kovin vähän, mutta oman käyttäytymisen muuttaminen on kuitenkin mahdollista. Sosio- ja psykodraamoissa tytöt ovat voineet harjoitella uusien roolien ja toimintatapojen ottamista ja ennakoita niiden vaikutusta ympärillä oleviin ihmisiin." (Toimintakertomus 2005, sosiaaliohjaaja Aili Savolainen)

4.43 Lähiöliikunnasta elämänlaatua

Lähiöliikunta laajeni uusille alueille

Kehittämisteeman toteuttamiseksi lähiöprojekti tuki lähiöliikuntatoimintaa Myllypurossa, Kontulassa, Pihlajamäessä, Malmilla ja Jakomäessä, jossa toiminta käynnistyi vuonna 2005. Lähiöliikunnan painopisteenä ovat edelleen terveystoiminnan edistäminen ja liikuntaa harrastamattomien pienryhmien liikuttaminen yhteistyössä eri hallintokuntien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Liikuntaviraston seniorivuoden teeman mukaista liikuntaa lisättiin kaikissa lähiöissä. Liikuntaneuvontaa ja vertaisohjaajatoimintaa kehitettiin.

Lähiöliikuttajan työ koostuu viikoittain toistuvien lajien ohjaamisesta ja organisoinnista, pienryhmien (esim. mielenterveyskuntoutujat, eläkeläiset ja perheet) liikunnan järjestämisestä, alueen tapahtumiin liikunnallisen ohjelman järjestämisestä sekä liikunnallisten retkien järjestämisestä. Liikuntamahdollisuuksia kehitetään yhteistyössä seurojen kanssa ja erilaisia lajeja pyritään tarjoamaan kokeiltavaksi, minkä toivotaan innostavan asukkaita terveellisten liikuntatottumusten pariin.

Lähiöliikunta on osa liikuntaviraston vakinaista toimintaa ja toimintaa vuonna 2005 oli myös Vuosaarella, Kurkimäessä ja Maunulassa. Lähiöliikunnan ohjattuihin liikuntaryhmiin osallistujat voivat ostaa lähiöliikuntapassin, joka ostetaan kevät, kesä- ja syyskaudelle. Syyskaudella 2005 passin hinta oli 10 e.

Kannustusta terveystoimintaan

Kannustusta ja ohjausta terveystoimintaan annettiin lukuisissa eri ryhmissä. Viikoittain toistuvia liikuntaryhmiä alueen asukkaille vetivät tuntiohjaajat, vapaaehtoisvetäjät ja lähiöliikuttajat itse. Pihlajamäessä suurimmat ryhmät vuonna 2005 olivat kuntajumppa, seniorijumppa sekä maahanmuuttajamiesten palloiluryhmä. Pihlajamäessä ei ole lainkaan liikuntatiloja, vaan ryhmiä vedettiin mm. nuorisotalolla, kouluilla, Malmin virkistyskeskuksessa, Miljan palvelutalossa ja Viikin monitoimitalolla.

Myllypuron ja Kontulan asukkaille lähiöliikunnan ohjatut ryhmät keskitettiin vuonna 2005 Myllypuron Liikuntamyyllyyn. Senioreille tarkoitetut liikuntaryhmät olivat suosittuja, mm. Helykodissa pidetyt jumppatunnit. Perhetennis ja loppuvuodesta perheiden peuhutunnit vetivät lapsia ja vanhempia liikkumaan yhdessä.

Jakomäessä ohjattuja tunteja järjestettiin mm. Jakomäen uimahallissa ja sen kuntosalissa sekä ala-asteella ja terveystoimintamallilla. Sosiaalivirasto sai lähiörahoituksen palvelutalon varastohuoneen muuttamiseksi seniorien kuntosaliksi.

Sauvakävelyä oli kaikilla alueilla tarjolla joko omatoimisesti tai ohjattuna. Sauvoja sai lainaksi myös kirjastoista. Tanssissa, jumpissa ja palloilussa oli eniten vaihtoehtoja tarjolla. Kalliokiipeily oli uusi aluevaltaus. Kesäkaudella lajivalikoima oli ulkoilupainotteista, pyöräilyä, petankkia, puisto- tai rantajumppaa, jalkapalloa, tennistä, kaupunkitansseja ja Pikkukosken ja Rastilan rannoilla melontaa. Kaikkia ei kaikilla alueilla, vaan kysynnästä ja mahdollisuuksista riippuen.

Lähiöliikunta osallistui myös alueen tapahtumien liikunnallisen ohjelman järjestämiseen. Vuoden 2005 aikana Pihlajamäessä lähiöliikunta osallistui seuraaviin tapahtumiin: nuorille suunnattuun Kesäakatemiaan, senioreiden terveysliikuntapäivään, sydäniltoihin, hiihtolomaohjelmaan ja laskiaisriehaan. Itä-Helsingissä lähiöliikunta oli mukana mm. Värikäs Itä -tapahtumassa, Myllypuromarkkinoilla ja Eurooppapäivän tapahtumassa Kontulassa. Jakomäessä liikutettiin kesänavaus- ja perheliikuntajuhlissa.

Liikuntakipinää ja terveitä elämäntapoja pienryhmissä

Pienryhmätyössä (ei avoimet ryhmät) toimintaa kohdistuu ryhmiin, joille liikunta ja virikkeiden antaminen katsotaan erittäin tärkeäksi ja joiden liikkuttaminen ei oikein toimi yleisissä liikuntaryhmissä. Lähiöliikunnan tuoma toimintamahdollisuus, uusien kokemusten tarjoaminen ja ohjaus terveisiin elämäntapoihin oli tärkeä tuki esim. kuntoutuspalveluja antaville kaupungin tahoille.

Pihlajamäessä ja Malmilla toimivat pienryhmät vuonna 2005 Ostarin Onnin -projektin ja päiväkeskus Messin päihdeongelmallisille, Malmin toimintakeskuksen, psykiatrisen poliklinikan ja sosiaalitoimen asiakkaille sekä kehitysvammaisille lapsille.

Itä-Helsingissä pienryhmätoiminta jatkui Mellunraide- projektin kanssa tavoitteena saada pitkäaikaistyöttömien liikuntatottumuksien muutosta. Liikuntaa oli myös Stoorin päihdeongelmaisten ryhmien sekä sosiaalitoimen lastensuojelun perhetyön ryhmien kanssa. Itäisen alueen AA-kerhojen kanssa alkoi yhteistyö.

Jakomäessä pienryhmiä lähti liikkeelle hyvin: perhetukikeskus Punahilkkan äitien sauvakävelyryhmä, terveysaseman eri ryhmille tarkoitetut laihdutusryhmät, leikki-puisto Jakomäen vilkkaiden poikien capoeira-iltapäiväryhmä ja työvoimapalvelun asiakkaiden "Tarttiskos aloittaa" -ryhmä.

Myös monien lähiöliikunnan retkien osallistujat olivat pienryhmissä mukana olevia. Vuonna 2005 tehtiin kaupungin virkistysalueille 9 retkeä. Liikunta- ja terveysvalistuksen ohella retkillä esiteltiin kaupungin liikunta- ja virkistyspalveluja ja -paikkoja.

Vertaisohjaaja ja liikuntaneuvontaa

Ilman vapaaehtoistyötä monet lähiöliikunnan toiminnot jäisivät järjestämättä. Lähiöliikunta Vuosaassa toimii pääasiassa itseohjautuvin ryhmin. Sauvakävelyryhmät ovat omatoimisia kaikilla alueilla, myös monet pallopelit, kuten Pihlajamäessä perhe- ja kuntosähly, sekalentopallo, maahanmuuttajamiesten jalkapallo ja Vuosaassa lentopallo, pesäpallo ja monikulttuurinen futsal.

Liikunta- ja terveysneuvonta sekä liikuntaharrastusten pariin ohjaaminen ovat lähiöliikunnan päätavoitteita. Lähiöliikuttajat ottavat yhteyttä eri yhdistyksiin ja muihin alueen toimijoihin, hallintokuntiin ja esittelevät liikuntaviraston tarjoamia palveluja sekä kaupungin liikunta- ja ulkoilupaikkoja. Uusien yhteistyökumppaneiden kanssa etsitään kulloinkin sopivat liikuntakokeilut ja -ryhmät.

Sauvakävely – lähiöliikunnan lempilapsi

Liikunnan merkitys kansanterveyden ylläpitäjänä on saanut "mannekiinikseen" sauvakävelyn, joka sopii kaikille. Lähiöliikunnan alueilla kävelysauvoja voi lainata myös kirjastoista omaehtoiseen liikuntaan. Sauvakävelyyn liittyviä tempauksia on lähiöliikunnassa järjestetty useina vuosina ja Brysseliä myöten. Vuonna 2005 sauvakävely sai erityistä näkyvyyttä MM - yleisurheilukisojen aikaan toteutetuissa sauvakävelyklinikoissa, joita jatkettiin syksyn aikana eri puolilla kaupunkia. Sauvakävelyklinikat kiinnostivat ulkomaisia kisaturisteja ja ne ylittivät valtakunnallisen median uutiskynnyksen. Myös kansanedustajille järjestettiin mahdollisuus osallistua sauvakävelyopastukseen Eduskunnan sisäpihalla. Terveys- ja kauneusmessuilla lähiöliikunta esitteli toimintaansa. Sauvakävely-yhteistyötä viritteli myös Tallinnan Sydänliitto tuleville vuosille. Vuosaaren sauvakävelijöitä filmattiin Taidehallissa esitettyyn lyhytelokuvaan nimeltä "Pieni Taivas". Elokuva kuvasi suomalaista luontosuhdetta.

5 TIEDOTUS

5.1 Viestinnän tavoite

Kaikille asukkaille on tärkeää, miten oma asuinalue näkyy mediassa ja millainen mielikuva siinä alueesta luodaan. Lähiöiden asukkaille mediajulkisuus on erityisen herkkä aihe, koska vuosien varrella on usein koettu median luovan kielteistä imagoa. Jopa lähiö-sanakin koetaan leimaavana. Lähiöprojektin viestinnän tavoitteena onkin asukkaiden toiveiden mukaisesti hälventää lähiöihin kohdistuvia ulkopuolisten ennakkoluuloja. Lähiöprojektissa nähdään lähiöt yksilöllisinä ja omaleimaisina kaupunginosina, joilla on arvonsa tyypillisenä osana helsinkiläistä asumista.

Lähiöprojektin viestinnässä välitetään ajankohtaista tietoa lähiöasumisen ympäristön laadusta ja tuodaan esiin niitä saavutuksia, joiden tuloksena erityisesti Itä-Helsingin lähiöiden asuin ympäristön laatu on parantunut. Viestinnän tavoitteena on avata näköaloja lähiöiden tulevaisuuteen eli tiedottaa tulevasta hankkeista ja kaupunkirakenteellisista uudistuksista. Viestinnällä halutaan lisätä kaupungin ja asukastahojen vuorovaikutusta ja tuoda esille myös asukkaiden oma ääni.

5.2 Lähiöprojekti valtakunnallisessa mediassa

Lähiöprojekti on koko toimintansa ajan seurannut, miten projektin toimintaa on huomioitu eri tiedotusvälineissä. Tässä toimintakertomuksessa käsitellään tavanomaista laajemmin projektialueiden näkyvyyttä mediassa.

Vuonna 2005 lähiöprojektin toiminta ja projektialueet ovat pysyneet alueellisten, mutta myös valtakunnallisten tiedotusvälineiden mielenkiinnon kohteena. Kokonaisuutena voidaan todeta, että projektialueita koskevat kirjoitukset lehdistössä ovat hyvin harvoin kielteisiä. Lisäksi EU:n Urban-ohjelman hankkeiden, esim. Kontufestarin, saama julkisuus on ollut merkittävää ja hengeltään hyvin myönteistä.

Valtakunnallisissa lehdissä artikkeleiden aihepiirit liikkuvat Itä-Helsingin lähiöiden yleisessä imagossa, turvallisuudessa ja rakennusten perusparannuksissa (*Kontulassa liputettiin taloyhtiön kunniaksi HS 24.4.2005, Helsingfors reparerar – river inte HBL 13.8.2005*). Esillä oli myös ostoskeskusten kohtalo (*Myllypuron bunkkeri odottaa purkua HS 12.3.2005, Myllypuron ostoskeskuksen tulevaisuus on yhä epäselvä HS 22.6.2005, Kontulan ostari paranee vanhetessaan HS 18.3.2005*) ja Myllypuron puukaupunki (*Pelastaisivatko uudet puupientalot Myllypuron? HS 23.7.2005*).

Helsingin Sanomat julkaisi lähiöitä käsittelevän juttusarjansa, jossa esiteltiin mm. Myllypuro ja Pihlajisto (*Lapsiperheet palaavat juurilleen HS 4.8.2005*). Rötöksiä ja rikkeitä -juttusarjassa otsikolla ”Kontulalla, Kivikolla ja Kurkimäellä on nyt menossa nousukierre” uutisoitiin aihepiiristä huolimatta erittäin positiiviseen sävyyn Kontulan ostoskeskuksen kehittämisestä. Myllypuro-päivä ja samassa yhteydessä julkaistu Myllypuro-Seuran Myllypuron historiikki uutisoitiin useammalla palstalla (*Myllypuro-päivä loi lähiöön rentoa tunnelmaa HS 25.9.2005*).

Myös terveysasemien lopettamispäätökset nostivat esille Myllypuron asukasaktiivisuutta (*Terveysasemien vähennys kuohuttaa Helsingissä HS 12.10.2005, Myllypuron terveyspalvelut uhattuna neljättä kertaa KaVi 27.5.2005, Stadsbor kräver vård på nära hall HBL 1.6.2005*).

Valtakunnallisissa lehdissä näkyvyyttä oli myös Suomen Kiinteistölehdessä (4/2005) otsikolla ”*Funktionalismin tyylikkyyttä ja suunnitteluvirheitä*”, Uutispäivä Demarissa 29.3.2005 ”*Pihlajamäki uhkuu modernia henkeä*” ja Kauppalehti Pressossa 26.2.2005 ”*Mistä halvalla – idästä tietysti*”. Sidosryhmä- ja henkilöstölehdet kirjoittivat myös toiminnasta, jossa lähiöprojekti on ollut mukana: ”*Jakomäki ehosuu*” (*Helsinki-info 2/2005*) ja ”*Säpinää kolmessa kerroksessa*” (*Helsinki-info 4/2005*), ”*Sauvakävelyklinikka*” (*Viestikapula 3/2005*).

Lähiöliikunta nousi uutiseksi sähköisessä mediassa MTV3:ssa, aiheena maahanmuuttajanaisten pyöräily, ja TV:n Uudenmaan uutisissa Terveys ja kauneusmessujen sauvakävelyesityksellä. Alueuutissa kerrottiin myös talviuinnista Pikkukosken uudella saunalla ja Pihlajamäen nuorisopuistohankkeesta.

5.3 Lähiöiden uutisia paikallislehdissä

Aluelehdistä Helsingin Uutiset on uutisoinut määrällisesti eniten projektialueiden ympäristöstä ja palveluista (seurannassa huomioituja artikkeleita oli noin 60 kpl). Uutisointia oli myös Kaupunkilehti Vartissa, Alueuutisissa, Metrossa ja Uutislehti 100:ssa.

Tärkeänä ulkoisen tiedottamisen kanavana projektialueella toimivat alueen asukkaiden ja järjestöjen omat tiedotuslehdet. Myllypuron Lions Clubin julkaisemaan Myllyviestiin annettiin lähiöprojektin kuvamateriaalia käytettäväksi. Kontulassa KontuKeskuksen julkaisemassa Kontula-lehdessä palstatilaa oli käytetty myös alueella lähiöprojektin avulla tehtyjen parannusten ja tulosten esittelyyn.

5.4 Internetsivuilla uutisia ja tietoa projektista

Lähiöprojektin ulkoisena tiedotuskanavana toimiville internetsivuille lisättiin suomenkielisten sivujen lisäksi englannin ja ruotsinkieliset osiot. Nämä sivut esittelevät projektin ja sen päämäärät, projektialueen lähiöiden ominaispiirteet, korjaustoimintaa, julkisia tiloja ja viheralueita sekä yhdyskuntatyön toimintaa. Internetsivuille oli marraskuun 2005 loppuun mennessä päivitetty 28 projektin toimintaa koskevaa uutista.

5.5 Valmistautuminen juhlavuoteen

Vuonna 2006 lähiöprojekti on toiminut 10 vuotta Myllypurossa ja Kontulassa. Myllypurossa tapahtumaan on valmistauduttu jo vuoden 2005 lopulla. Merkkipäivää juhlistetaan tammikuussa 2006 valokuvanäyttelyllä lähiöasemalla. Näyttelyssä esitellään Myllypuron ilmeen kohentumista ja asukasyhteistyötä vuosien varrelta.

6. UUDISTUNUT KONTULA – TULOKSIA LÄHIÖPROJEKTIN 10 VUODEN TOIMINNASTA

Lähiöprojektin toimintamalli

Kontula on ollut lähiöprojektin toiminta-alueena 10 vuotta. Koska projektin toiminta siirtyi Kontulassa vuoden 2005 lopulla hallintokuntien ”normaaliksi” toiminnaksi, on syytä luoda katsaus projektin toiminnan tuloksiin. Lähiöprojektia perustettaessa sen tarkoituksena oli alueellisin toimenpitein tasapainottaa alueiden välisiä eroja ja voimistaa alueen myönteistä kehitystä suuntaamalla sinne valtion korjaustukea, kaupungin hallintokuntien resursointia ja tukemalla asukkaiden omaa panosta. Alueen vahvistamiseen pyrittiin fyysisen ja sosiaalisen kehittämisen keinoin.

Lähiöprojektin toimintamalliksi Kontulassa vakiintuivat seuraavat aihepiirit:

- Kontulan vahvuuksien korostaminen ja täydennysrakentaminen
- Rakennuskannan peruskorjauksen edistäminen
- Kontulan ulkoisen ilmeen ja viihtyisyyden parantaminen

- Asukaslähtöisyys, jota toteutetaan asukasyhteistyössä ja alhaalta-ylös-lähestymistapana
- Hallintokuntien yhteistyön ja kumppanuuden vahvistaminen kaupungin ja yksityisten tahojen kesken
- Kaupunkikulttuuri ja liikunta Kontulan identiteetin ja asukkaiden viihtyvyyden tukena

Kontulan perusvahvuuksia ovat ajalleen tyyppillinen, luonnonläheinen asuminen hyvien liikenneyhteyksien ja palvelujen äärellä. Yksittäiset täydennysrakentamisen hankkeet on sopeutettu Kontulan kaupunkirakenteeseen. Kontulan erityisiä vahvuuksia ovat erinomaiset ulkoilu- ja liikuntapaikat, tätä vahvuutta on tuettu parantamalla liikuntapaikkoja ja mahdollistamalla skeittailun nouseminen Kontulan uudeksi merkkituotteeksi.

Rakennuskannan peruskorjausta on tuettu suuntaamalla asunto-osakeyhtiöille valtion korjausavustusta. Tämä 10 % avustus korjauskustannuksista on merkinnyt Kontulalle yli 2,7 M€:n valtion tukea.

Kontulan julkisen kaupunkitilan, puistojen ja palvelutilojen kunnostukset ovat asuinrakennusten peruskorjausten ohella muuttaneet Kontulan ulkoisen ilmeen hyvin toisenlaiseksi kuin se oli vuoden 1996 alussa. Ympäristön parannuksiin on aina liitetty asukasyhteistyötä ja vuorovaikutusta käyttäjien kanssa. Parannuskohteiden valinnassa ja toteutusjärjestyksessä on kuultu asukkaiden tarpeita. Kaupungin eri hallintokuntien yhteinen panos ympäristön laatuun Kontulassa on ollut noin 20 M€ ja Vesalassa noin 6 M€ vv. 2000 -2005.

Asukasyhteistyö ja kumppanuuteen perustuva toimintatapa konkretisoituu Kontulan lähiöasemalla. Lähiöprojekti perusti tilan keskeiselle paikalle ostoskeskukseen alueelliseksi resurssi- ja infopisteeksi, joka tarjoaa tilaa asukastoiminnan omaan käyttöön. Lähiöaseman toimintaan liitettiin myöhemmin myös nettitupa. Usean vuoden ajan tiloissa toimi moniammatillinen tiimi:

- lähiöarkkitehti edistämässä vastaamassa fyysistä ympäristöä koskevista asioista
- lähiötyöntekijä tukemassa asukastoimintaa ja kumppanuutta ja toimimassa linkkinä paikallisten toimijoiden ja kaupungin organisaatioiden kesken
- perhetyöntekijä tukemassa perheiden hyvinvointia ja ennalta ehkäisevää lastensuojelua
- lähiöliikuttaja edistämässä terveysliikuntaa ja terveitä elämäntapoja
- lähiötaiteilija tukemassa kulttuuriharrastusmahdollisuuksia ja kaupunkikulttuurin nostamista myös Kontulan erityisvahvuudeksi.

Lähiöprojektin toimintamallin ideana on ollut yhdistää voimia ja resursointia. Projektin kautta Kontulaan on saatu valtion ja kaupungin resursseja. Asukkaiden oma panos on ollut mittavaa sekä asuintalojen peruskorjauksessa että paikallisessa järjestö-ym. asukastoiminnassa.

Lähiöprojektin rinnalla toimineet EU:n Urban I ja II-ohjelmat ovat tuoneet lisäresursointia alueelle. 1990-luvulla Urban I-ohjelmasta saatiin osarahoitusta monille lähiöprojektin moniammatillista ja asukaslähtöistä toimintaa kehittäväille työtavoille, kuten lähiöasemille, lähiöliikuntaan ja kaupunkikulttuuriin. Asukasyhteistyön, kump

panuuden ja kaupunkikulttuurin tukemisessa sekä uusien palvelumallien kehittämisessä on Urban I ja II-ohjelmilla ollut erittäin merkittävä rooli. Urban-ohjelmien kautta lisäresursointia on tullut paitsi EU:lta myös valtiolta.

Lähtökohtia ja kehittämisperiaatteita

Kontula on suunniteltu 1960-luvun kaupunkisuunnittelun periaatteiden mukaisesti. Se jakaantuu kolmeen melko itsenäiseen asuinsoluun, joilla kaikilla on keskeinen viheralue ja sen reunoilla lapsiperheille tärkeät peruspalvelut. Kultakin osa-alueelta on autoliikenteeltä erotettu raitti Kontulan sydämeen eli ostarille.

Kontulan kehittämisessä, niin täydennysrakentamisessa kuin ympäristön parannuksakin, on kunnioitettu tätä edelleenkin toimivaa kaupunkirakennetta. Rakentamalla asuntoja on otettu uuteen käyttöön toimimattomia alueita eli lopetettujen lähi-kauppojen tontteja ja vajaita pysäköintialueita. Ympäristön parannukset kohdistuvat kaupunkirakenteen avainkohtiin: ostarille johtaviin raitteihin, asuinsolujen keskeisiin puistoihin ja peruspalveluihin, kouluihin, päiväkoteihin ja leikkipuistoihin. Lisäksi Kontulaan on haluttu saada jotakin sellaista uutta ja ainutlaatuista, mikä palvelisi asukkaiden uusia tarpeita ja toisi aluetta myönteisessä mielessä tunnetuksi. Tämä uusi vetovoima on löytynyt liikunnasta ja nuorisokulttuurista.

Kontulan viheralueiden parannuksissa on huomioitu toiminnallisia näkökohtia. Samalla niissä on nostettu esiin alueen luonnonläheisyyttä ja erilaisia luontoaiheita. Peruskorjauttujen puistojen lisäksi Kontulassa on useita asuinkortteleiden sisälle jääviä puistoja, jotka ovat luonnontilaisia ja joiden päämerkitys onkin tuoda luonto lähelle asumista.

Ulkoisen ilmeen kohentumisen lisäksi Kontulassa on tapahtunut paljon muutakin. Asukastoiminta on vahvistunut ja verkottunut, kaupungin ja paikallisten järjestöjen kumppanuus lisääntynyt ja Kontulassa kehiteltyjä toimintamalleja, kuten asumisneuvoja, on otettu muuallakin käytäntöön. Urban-ohjelman ansiosta eräät Kontulan järjestöt, esim. FC Kontu, Kontula-seura ja ostoskeskuksen yrittäjäyhdistys ovat vahvistuneet ja niiden toimintaan on tullut uutta tavoitteellisuutta ja kykyä toteuttaa tavoitteitaan. Asukastoimintaa ja palvelujen kehittämistä koskevat hankkeet ovat usein syntyneet EU:n Urban-ohjelman puitteissa eikä niitä käsitellä tässä katsauksessa

Hienovaraista täydennysrakentamista

Kontulassa uudisrakentaminen on tapahtunut eri puolilla yksittäisinä hankkeina. Tavoitteena ei ole ollut radikaali muutos tai täysin uudenlainen ympäristön luonne, vaan varovainen täydentäminen. Uudisrakennukset onkin yleensä sijoitettu entisille liiketonteille tai vajaan käytetyille pysäköintialueille.

Kontulan vanhusten palvelutalo Helykodille löydettiin kuitenkin paikka vähän käytetyltä viheralueelta, koska talon sijainti hyvien yhteyksien ja keskustan palvelujen äärellä oli tärkeää. Helykodin lähellä Naapuritiellä sijaitsevan senioritalon paikalla oli ovensa sulkenut lähikauppa. Entisille lähikaupan tonteille ja pysäköintialueille on

noussut uusia asuintaloja myös Keinutiellä, Tanhuantiellä ja Kontulankaaren – Kivikonkaaren risteyksessä. Rakentamisen Ruusu-palkinnon saanut turvakoti Kilpola sijoittui luontevasti Kotikonnuntien tyhjälle tontille.

Kontulan Kiinteistöt on suhtautunut jo aiemmin Ostostiellä myönteisesti tontilla tapahtuvaan lisärakentamiseen. Yhtiö rakennutti Sakara 2:een talotyypiltään poikkeuksellisen uudisrakennuksen, jossa Urban-tuki mahdollisti asuinkerrostalon pohjakerrokseen liikuntasalin. Toistaiseksi on toteuttamatta hanke Kontulankaari 11:n ateljeerivitaloista.

Uudisrakentaminen jatkuu Kontulassa. Suunnitelmissa on korvata Kotikonnuntien vanhustenkeskuksen vanhentuneet tilat Kotikonnuntiellä uudisrakennuksella ja rakentaa pari uutta asuinrakennusta sen viereen. Asuntojen ja palvelujen täydennysrakentamista hahmotellaan myös ostoskeskuksen alueelle.

Asuintalojen julkisivut korjattu

Lähes kaikkien Kontulan kerrostalojen julkisivut on korjattu. Samalla monet taloyhtiöt ovat kunnostaneet pihojaan uusin pensas- ja kukkaistutuksin. Kontulan rakennuskannan yleisilme on siisti ja hoidettu. Kaikkia peruskorjauksia ei voi mainita tässä yhteydessä, joitakin ansiokkaasti tehtyjä korjauksia tässä mainitaan vain esimerkinomaisesti.

Kontulan Kiinteistöt on ollut edelläkävijä julkisivujen korjauksissa jo 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Kontulan Kiinteistöissä onkin alkamassa seuraava peruskorjausvaihe eli putkistojen uusiminen. Myös Kontulassa sijaitsevat Vesalan Kiinteistöjen rakennukset ovat peruskorjauksilla saaneet uuden ulkonäön. Kummankin yhtiön hallitsemiin vuokrataloihin on rakennettu uusia lasitettuja parvekkeita, jotka asumismukavuuden lisäksi antavat elävyyttä suurien rakennusten ulkonäköön. Hyviä esimerkkejä kaupungin kiinteistöjen julkisivujen korjauksista ovat Kontulankaari 7:n ja Kontulankuja 2,3 ja 5:n rakennukset.

Kontulan asunto-osakeyhtiöt ovat käyttäneet hyväkseen valtion peruskorjausavustusta, jota vuosina 2000 – 2004 myönnettiin vain lähiöprojektiin kuuluville alueille. Erittäin tyylikkäästi ja rakentamisajan arkkitehtuuria kunnioittaen on kunnostettu As.Oy Porttikuja 1,2,4 ja 6 eli Porttikujan varrella olevat pitkät asuinrakennukset. Myös As.Oy Keinulaudantie 1 on hyvä esimerkki 1960-luvun rakennuskannan peruskorjauksesta. Jäkäräläntie 6-8 rivitalot taas ovat saaneet uuden iloisen ilmeen parvekekorjauksilla.

Julkinen kaupunkitila luo alueen imagoa – saapumissuunnat ostarille

Bussit, metro, tärkeimmät kadut ja kevyen liikenteen raitit johtavat Kontulan ostoskeskukseen. Sinne tullaan ostoksille, kirjastoon, uimaan ja terveysasemalle ja sen kautta lähdetään töihin ja palataan kotiin. Vastuu itse ostoskeskuksen ulkotiloista kuuluu sen omistajille, mutta kaupunki on tehnyt osuutensa sinne johtavien pääyhteyksien kohentamiseksi.

Isännänpolkua tullaan ostoskeskukseen pohjoisen suunnalta. Raitin kunnostus jakamalla se istutuksin kaistoihin, uusimalla valaistus ja ohjaamalla jalankulku turvallisesti pysäköinnin ohi olikin Kontulan lähiöprojektin ensimmäisiä parannuskohteita.

Toinen pohjoisen suunnan parannuskohde oli autoliikenteeltä turvaton jalankulku-yhteyden rakentaminen terveysasemalle ja julkisten palvelujen ympäröimän Ostoskujan aukion peruskorjaus. Aukio varattiin kevyelle liikenteelle, valaistiin, laatoitettiin ja tila rajattiin puuistutuksin ja perennapenkein. Aukion parannusta tuettiin Urban-ohjelmasta.

Kiikun raitin alikulku ja sen reunapuistikot ovat keskeiset näkymät tullessa länsisuunnasta ostoskeskukseen. Alikulku luiskineen ja puistikot on kunnostettu. Kontulan asukkaat istuttivat kolmena vuonna näyttävät ja kaikkia Kontulaan saapuvia ilahduttavat kesäkukkaryhmät Kiikun raitin varteen, mutta nyt osallistumisinto näyttää lopahtaneen - toivottavasti vain väliaikaisesti.

Emännänpolku johtaa Kontulan keskukseen alueen eteläosasta. Alikulkuun maalattiin värikäs taideteos vuonna 1997, nyt olisi taas aika uusia maalaus. Emännänpolun reunakasvillisuutta on uusittu ja raitti jatkuu peruskorjattuun puistoon. Naapurintien uusi käänköpaikka ja pysäköintialue valmistuivat 2005.

Kontulantiestä saa autolla saapuja ensivaikutelman alueesta. Kontulantien miljöötä on kohennettu uusilla katupuustutuksilla. Kivikon suuntaan matkaaville Kontulankaari on tärkeä katuyhteys. Kadun pohjoisosassa on Kivikon uuden asutuksen myötä lisätty liikenneturvallisuutta rakentamalla liikenneympyrä ja katua kaventamalla on saatu tilaa uudelle pyörätielle. Tulossa on vielä Kontulan- ja Kivikonkaaren aukio, joka helpottaa orientoitumista ja luo selkeän ja omaleimaisen sisääntulon Kivikkoon.

Liikunta ja kulttuuri tekevät Kontulaa tunnetuksi

Kullakin Kontulan asuinsolulla on oma keskeinen puistoalueensa. Kontulan eteläosan puisto on erityisen laaja ja tärkeä kaikille kontulalaisille, koska sinne keskittyvät ulkoliikuntapalvelut. Pallokenttien parannus oli asukkaiden toiveiden kärjessä lähiöprojektin aloittaessa. Nyt jalkapalloiluun, Kontulan ylpeyteen, erikoistunut liikuntapuisto on täysin peruskorjattu, kentät on kunnostettu, on rakennettu uusi huoltorakennus ja vanha on kunnostettu liikuntaan painottuvan iltapäivätoiminnan käyttöön. Liikuntapuiston reunalla sijaitsevien koulujen pihat on myös kunnostettu ja niiden pelikentät ovat hyvänä täydennyksenä nappulaotteluissa ja muissa palloilulajeissa. Pysäköinti on myös järjestetty.

Liikuntateema jatkuu vielä läheisessä kuntoliikuntaan houkuttelevassa Kelkkapuistossa, jossa nimensä mukaisesti on pulkkamäet, hiihtoladut ja lenkkipolut. Puiston vetonaulana on nuorten kanssa toteutettu skeittipaikka. Talvisin skeittajat siirtyvät Suomen suurimpaan sisäskeittihalliin, joka perustettiin ostoskeskuksen alle väestönsuojaan. Koiraharrastajille on Kelkkapuistossa oma agility-alueensa. Puiston kumpareet osoittautuivat myös mainioksi konserttipaikaksi. Urbanin tuella ovatkin asukkaat järjestäneet siellä kolme kertaa tuhansia kävijöitä vetäneet Kontu-festarit.

Leikkiä, kohtaamista ja oleskelua Asukaspuistossa ja Emännänpuistossa

Asukaspuisto on Kontulan uusi helmi. Se sijaitsee Kontulan eteläosan asukastilojen solmukohdassa ja toimii kohtaamispaikkana Asukastuvan käyttäjille, Helykodin senioreille ja ympäröivien talojen asukkaille. Asukastuvalle erotettiin osa päiväkotikontulasta, sille rakennettiin oma erillinen pihansa ja paikka on lapsiperheiden vilkkaassa käytössä. Helykodin pihalta asukkaiden on helppo jatkaa lenkkiä Asukaspuistoon ja pidemmällekin Emännänpuiston uudistuneita maisemia ihailemaan.

Emännänpuisto yhdistää Kontulan eteläosan palvelut, asukastilat ja liikuntapuistot. Emännänpuisto seurailee luonnonläheisesti pientä puroa, puistossa on siltoja puron yli, kukkaistutuksia ja penkkejä levähdyksiin ja luonnon katseluun.

Leikkiä ja metsäluontoa Lampipuistossa

Kontulan pohjoisosan kaupunginosapuiston muodostavat Lampipuisto ja Vesalan kentät. Lampipuisto on korjattu perinpohjaisesti, kahluuallasta myöten. Puisto oli aikaisemmin tiheäksi kasvaneen metsän keskellä. Nyt kasvillisuutta on raivattu ja saatu aurinkoa ja tilaa myös oleskeluniitylle. Istutuksia on monipuolistettu ja valaistus uusittu. Läheisten koulujen pihalle on kunnostettu pieniä pelikenttiä ja oleskelupaikkoja istutuksineen. Pohjois-Kivikon lapset käyvät myös näissä kouluissa ja Lampipolulle onkin rakennettu uusi alikulku yhdistämään Kontula ja Kivikko.

Lampipuistossa on edelleen suomalainen metsäluonto monin tavoin lähellä. Leikki-alueen laidalle on kunnostettu pieni kosteikko suokasveineen ja viereisten koulujen kulmilla on säilytetty kalliometsiköitä. Puistossa on myös alppiruusumetsikkö ja Lampipolun varren monenlainen lehtipuusto antaa oman vuodenaikojen mukaan vaihtuvan tunnelmansa.

Lampipuisto jatkuu Vesalan pallokentälle, jossa on uusi huoltorakennus, mutta itse kenttien kunnostusta ei ole vielä toteutettu. Kenttien kunnostukseen liittyvät järjestelyt olisivat edellytys Kivikosta aina Vartiokylänlahden pohjukkaan ulottuvan ulkoilureitin jatkuvuudelle.

Asukasyhteistyötä Kiikun puistossa

Kiikun leikkipuisto on läntisen asuinsolun keskus. Leikkipuiston kohentamiseen ovat asukkaat itse erityisesti osallistuneet. Lasten vanhemmat kunnostivat talkoilla puistorakennuksen keittiön ja muita sisätiloja. Lasten kanssa tutkittiin puistoympäristöä ja ideoituin parannuksia. Näitä lasten ja aikuiskäyttäjien toiveita, aitoja, portteja, grillipaikkaa, leikkivälineitä jne. on pikkuhiljaa toteutettu. Puisto on nyt sellaisessa kunnossa, että se voi toimia ja odottaa laajempaa peruskorjausta, minkä ajankohta riippuu itse leikkipuistorakennuksen uusimispäätöksestä.

Vesalaan puistoja ja puronvarren luontoa

Saumattomasti Kontulan itäpuolelle jatkuu Vesalan pientalo- ja kerrostaloalue. Vesala oli lähiöprojektin alueena vuosina 2000-2004. Tällöin ryhdyttiin kunnostamaan

alueen omaleimaista luontokohdetta, Vesalan puroa ja puron varren puistoja. Vesalanpuisto koki täydellisen muodonmuutoksen ja sinne rakennettiin alueelta puuttuneita leikki- ja oleskelupaikkoja sekä pieni pallokenttä lähiympäristön asukkaille. Projektin jälkeen parannus on jatkunut luonnonoloiltaan hyvin ainutlaatuisessa, rotkomaisessa Aarrepuiston purolaaksossa.

Palvelutilojen perusparannuksia

Puistojen kohdalla mainittiinkin jo koulujen pihojen kunnostuksista ja niiden yhteydestä puistojen toimintaan. Koulujen pihat ovat avoimia ja niiden peli- ja pallokentät täydentävät puistoalueita. Kontulan kaikissa viidessä koulurakennuksessa on tehty myös erilaisia sisätilojen kunnostuksia. Vesalan ala-asteelle peruskorjattiin uudet tilat kädentaito- ja taideaineille entiseen neuvolarakennukseen. Koulun pienille oppilaille ja naapuripäiväkodin lapsille kunnostettiin yhteinen leikkipiha. Helsingin yhteislyseon yläaste- ja lukioikäisten oppilaiden toiveena toteutettiin viihtyisät pihan oleskeluryhmät ja palloiluseinät.

Päiväkotien lopettaminen on koskenut myös Kontulaa. Päiväkoti Tanhua on kuitenkin saanut uuden elämän kodikkaana aikuisten kehitysvammaisten toimintakeskukseksi. Päiväkoti Portti taas aivan sanamukaisesti siirrettiin Kivikkoon Kontulan rajalle.

Kontulan nuorisolla on liikunnan ja skeittauksen lisäksi muitakin harrastustiloja. Kontulan nuoriostalon peruskorjauksessa sinne kunnostettiin bändien harjoitustiloja ja tanssitreenisali. Talon auditoriossa voi järjestää myös asukastilaisuuksia tai kulttuuritapahtumia.

Taidekierros Kontulassa ja Vesalassa

Lähiöiden taideteokset ovat yleensä kirkoissa ja julkisten palvelujen sisätiloissa. Lähiöprojektin toimintakauden aikana Kontulaan ja Vesalaan on saatu useita uusia pysyviä taideteoksia. Taiteen kautta ympäristö saa lisäarvoa ja paikan erityispiirteet korostuvat. Tällainen ympäristötaideteos-kokonaisuus on pieni puistikko Kivikonkaaren risteyksessä. Kenichi Hiratsukan Rauhanpaasi-teos täydentää hienosti kunnostettuja I maailmansodan aikaisia maalinnoituskohteita, jotka muutenkin ovat Kivikossa erityisen vaikuttavia.

Kelkkapuiston korkeimmalle kukkulalle sijoitettu Bjarne Lönnroosin Rakkauden temppele korostaa puiston ainutlaatuista maisemaa ja teokseen sisältyvät iskelmäaiheet sopivat hyvin myös puiston festariteemaan.

Metroaseman läntiseen sisäänkäyntiin tuo väriä ja populaarikulttuurin henkeä Marjatta Kekin teos Huulet. Koska nuorten ja aikuisten toiveissa on usein ”väriä ostariile”, on lähiöaseman parvekkeelle sijoitettu lähiötaiteilija Martti Kukkosen vaihtuvia valoteoksia tuomaan väriä pimeään vuodenaikaan. Skeittihallin sisäänkäyntiä korostamaan on projekti hankkinut Antti Yli-Tepsan iloisen skeittiaiheisen teoksen.

Vesalan Aarteensijäntiellä asuintalon pohjakerroksessa sijaitsee pieni ortodoksinen Pyhän Ksenia Pietarilaisen kirkko. Sen ikkunoihin on venäläinen Alexander Zaitchikov tehnyt lasimaalaukset. Mellunmäen metroaseman sillan alta johtavan raitin katosta Mikko Karvisen Toisen todellisuuden hahmot seuraavat asukkaiden kiireisiä askelia. Vesalaan on tulossa lisää taidetta, sillä kaupungin taidemuseo on päättänyt sijoittaa taideteoksen Rekipellon puistoon.

Kontulan asukastilat

Lähiöprojektin perustama Kontulan lähiöasema on palvellut asukastilana jo vuodesta 1997. Sen sijainti on keskeinen ostoskeskuksen sydämessä. Lähiöasemalla on kokoustilaa keittiöineen ja lasten leikkihuoneineen sekä nettitupa. Järjestöille on varattu myös omia säilytystiloja. Vuosien varrella lähiöasema on vakiinnuttanut paikansa alueen info-pisteenä, järjestöjen ja erilaisten vapaamuotoisten ryhmien kokoontumis- ja toimintapaikkana. Arkipäivisin paikalla on sosiaalitoimen työntekijä, mutta asukkaat voivat omatoimisesti käyttää tilaa myös iltaisin ja viikonloppuisin. Lähiöasema on ahkerassa käytössä: esimerkiksi vuonna 2005 tilaa käytti kokoon-tumiseen noin 20 eri yhdistystä tai asukasryhmää ja lähiöasemalla oli noin 3000 käyntikertaa kuukaudessa.

Kontulan asukastupa on päiväkodista erotettu avoimen toiminnan tila ja erityisesti lapsiperheiden kohtaamispaikka. Oma piha leikkivälineineen ja oleskelupaikkoineen sekä viereinen Asukaspuisto tekevät siitä monipuolisen ja käyttökelpoisen eri ikäisille.

Kontulan asukastiloista puhuttaessa ei voi sivuuttaa EU:n Urban-ohjelmaan kuuluvaa Kontupistettä, joka Kontulan ostoskeskuksessa tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet käyttää tietotekniikkaa ja tuottaa itse mediaa, kuten radio- ja tv-ohjelmia.

Asukastapahtumia ja kaupunkikulttuuria

Kontulan vahvuuksia on aktiivinen järjestö- ja urheiluseuratoiminta. Lähiöprojektin toimintakauden aikana on syntynyt lukuisia pieniä uusia asukasryhmiä esim. maahanmuuttajien keskuuteen, niistä osa on virallisestikin järjestäytyneet. Samoin perinteiset valtakunnalliset organisaatiot ovat perustaneet paikallisosastoja Kontula-Kivikko-Vesalan alueelle. Yhteiset kiinnostavat aiheet, kuten 1990-luvun lopulla osallistuminen PaikallisAgenga-ohjelmaan ja lähiöprojektin ympäristö- ja kulttuuri-hankkeisiin, esim. yhteisöteatteritapahtumiin lähensivät asukastahoja toisiinsa ja liäsivät verkostoitumista. EU:n Urban-ohjelmasta asukastahot saivat rahoitusta omien tapahtumien ja hankkeiden järjestämiseen, mikä edelleen vahvisti asukas-toiminnan aloitteellisuutta, kunnianhimoa ja toimintakykyä. Vuonna 2005 keskeiset organisaatiot mm. Kontula-seura, FC-Kontu ja Kontulan ostoskeskuksen yrittäjäyhdistys perustivat KontuKeskukseen asukastoimintaa koordinoimaan. Sen internet-sivuilta saa hyvän käsityksen toiminnan laajuudesta.

Vahvistuneen asukastoiminnan ja kumppanuuden tuloksia ovat olleet lukuisat tapahtumat, ostaritempaukset, Eurooppa-päivät, Kontulan 40-vuotispäivien vuoden kestänyt tapahtumasarja, kolmena vuonna järjestetyt kaksipäiväiset Kontu-festarit, asukasfoorumit, Kontulasta kertovat kaksi kirjaa, eri nimillä julkaistut aluelehdet, internetsivut, paikallisradio- ja tv-toiminta ym. Urban-hankkeena perustettu kulttuuriasiankeskuksen Kontupiste on keskeinen kumppanuustila, joka yhdistää kaupunkikulttuurin ja tietoyhteiskunnan alalla toimijat.

Lähiöliikuntaa kontulalaisten iloksi

Lähiöliikunta alkoi Kontulassa vuonna 1997 ja siellä on kehitetty sen toimintatapaa. Toiminta on kattanut myös Kivikon ja Vesalan alueita. Kurkimäessä on ollut oma erillinen Urban-ohjelman lähiöliikuntahanke, jonka ansiosta tyhjäksi jääneessä korttelitalossa on toiminut liikuntatila. Kontulan lähiöliikunnassa on käytetty hyväksi alueen hyviä ulkoilumahdollisuuksia ja Myllypuron Liikuntamylyä. Sauvakävely, palloilulajit, pyöräilyretket, koko perheen ulkoilutapahtumat ym. ovat antaneet kipinää kontulalaisten kuntoliikuntaan ja tuoneet elämäniloa ja uusia tuttavuuksia liikuntaharrastusten parissa.

Kontulan vahvat verkostot loivan pohjan lähiöliikuntaan oleellisesti kuuluvalla kumppanuudella alueen seurojen kanssa ja kehittivät kaupungin hallintokuntien kanssa tehtävää pienryhmätoimintaa lähiöliikunnassa. Lähiöliikuttaja onkin ollut toivottu tuki päiväkoteihin ja leikkipuistoihin, vanhusten ja vammaisten palvelutaloihin ja päiväkeskuksiin sekä terveysasemien ja sosiaalitoimen pienryhmiin ja toimintaan.

Mitä Kontulassa lähiöprojektin jälkeen

Lähiöprojektin ja EU:n Urban-ohjelmien 10-vuotinen kausi Kontulassa on merkinnyt myönteistä kehitystä monessa suhteessa. Vaikka projektit aikanaan päättyvätkin, Kontulassa alueen kehittämistoimet jatkuvat myös tulevana vuosina. Tärkeimmät uudistus- ja parannushankkeet koskevat Kontulan keskustaa -ostokeskusta ja sen lähialuetta - eli paikkaa, minkä satunnaisetkin Kontulassa kävijät ensimmäisenä kohtaaavat ja mistä mielikuva alueesta muodostuu. Alueen täydennysrakentamista, liikennettä ja ympäristön laatua koskevat kehittämisperiaatteet valmistuvat vuonna 2006. Niissä esitetään ratkaisuja Kontulan keskuksen toimintojen, kaupunkikuvan ja liikenteen kehittämiseksi ja ostokeskuksen elinvoimaisuuden tukemiseksi. Samoin valmistuvat ostokeskusyhtiöiden omat suunnitelmat ostokeskuksen opastuksen, valaistuksen ja ympäristön laadun parantamisesta.

Kontulan hyviin liikuntamahdollisuuksiin perustuva maine saa lähiaikoina lisäpontta, kun Kontulan naapuriin Kivikkoon valmistuu uusi liikuntapuisto. Puiston täyttömäki tuo alueelle lisäattraktion talviulkoiluun. Kivikosta Jakomäkeen rakennettava kevyen liikenteen silta avaa kuntoilureitit Vantaan ja Sipoon metsiin ja maalaismaisemiin.

Kontula on monen helsinkiläisen mielessä lähiöiden perustyyppi. Kontulalaiset itse ovat aina nähneet asuinalueensa omaleimaisena ja paikalliskulttuuriltaan vahvana. Kiintymys Kontulaan, tietty kotiseutuylopeys ja kyky asukkaiden yhteistoimintaan tuntuvat viime vuosina vain kasvaneen. Muidenkin kuin Kontulassa ja Itä-Helsingissä

asuvien olisi aika päivittää mielikuvat Kontulasta ja lähiöasumisesta yleensä. Kannattaa käydä Kontulassa, matkaoppaaksi löytyy tietoa lähiöprojektin, Urbanohjelman ja kontulalaisten omilta internet-sivuilta.

www.hel.fi/lahioprojekti

www.urbaninfo.fi

www.kontula.com

LIITE 1

LÄHIÖPROJEKTIN JOHTORYHMÄ

Tuomas Rajajärvi	Kaupunkisuunnitteluvirasto, puheenjohtaja
Anneli Lahti	Kaupunkisuunnitteluvirasto
Harri Kauppinen	Kiinteistövirasto
Mikael Nordqvist	Kiinteistövirasto
Kauko Juutinen	Rakennusvalvontavirasto
Raimo Saarinen	Rakennusvirasto
Markus Härkäpää	Talous- ja suunnittelukeskus
Vesa Sauramo	Talous- ja suunnittelukeskus
Riitta Halttunen-Sommardahl	Sosiaalivirasto
Eeva-Liisa Broman	Urban II -projekti

LÄHIÖPROJEKTIN ALUEELLISEN TYÖN OHJAUSRYHMÄ 2005

Anna-Maija Kivimäki	Liikuntavirasto
Juha Pulkkinen	Rakennusvalvontavirasto
sijainen Pirkka Hellman	
Helena Ström	Rakennusvirasto
Eva Hasan	Sosiaalivirasto, lähiöprojekti
Kirsti Jussila	Sosiaalivirasto, lähiöprojekti
Sari Karisto	Sosiaalivirasto
Päivi Koskinen	Sosiaalivirasto
Maaretta Pukkio	Sosiaalivirasto
Anita Tirkkonen	Sosiaalivirasto
Riitta Vartio	Sosiaalivirasto

LÄHIÖPROJEKTIN ORGANISAATIO

